

11te Aarg.

1880.

19de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af A. Thronsfen.

15de Marts — 5te Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the Post-Office at Decorah as 2nd class matter.

„For Hjemmet“

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afvejlende og omhyggelig udvalgt Læsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Misstaaelsesberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udkommer med to Aar i Omflag to Gange om Maanedn (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.50) om Aaret i Forskud. Dermed er ogsaa Portoent betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subscribenter behage at melde sig snarest muligt.

Adresse: **R. Thronsdjen**, Dramer 14, Decorah, Iowa.

Vil man benytte anden Mand's Hjælp til at indsende Penge, da se til, at Vedkommende er paalidelig.

7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

Succesfor til
Feodor Strøvs Sø.

N. S. HASSEL

Decorah,
Iowa.

Et fuldstændigt Udvalg af gode Kolonialvarer (Groceries), samt al Slags saltet og røget Fisk. Extra fin norsk Medicintran og andre norske Varer.

Indhold af 18de Bind (1879 II.) af „For Hjemmet“.

„Run dagligdags er al din Dont“. — Hugenotterne som Galeislaver. — Japaneerne. — Den gamle Thepotte. — Brev til Lagard fra en tyrkisk Kadi. — Sokrates's Fængsel og Død. — Strøtanter. — Jøderne i Konstantinopel. — Gaader og Oplosninger. — Blandinger. — Pater Clemens. — Buggefang. — Gustav Vasas Historie. — Prinds Louis Napoleon falder. — Møllen og Bækkene. — Jordklodens Indre. — Giv Gud Vren. — Til Ungdommen. — Smaa historiske Notitser. — Den gamle Mand og Præsten. — Læsefrugter — Ved det døde Hav. — Hvad hedte den barmhjertige Samaritan? — Sønnen i rette Tid. — Washingtons Maximer. — Rimbreve fra navntundige Mænd. — Insekternes Muskelstyrke. — Verdenspostvæsenet. — Benedetto Marcelli. — Fra Madagaskar — Til Belysning af en Anekdote, som fortælles om Pascal. — Mærkelige Tal. — Evang. lutherisk Folkekalender, anmeldt. — Til Professor M. J. Monrad. — John Maynard.

Bindet bestaar af 12 Hefter, 356 Sider, samt Titelblad og Register og sendes portofrit for \$1.00.

R. Thronsdjen,

Dr. 14, Decorah, Iowa.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

11te Marg.

15de Marts 1880.

5te Hefte.

Bayard,

et Billede fra Riddertiden.

Hvem kender ikke Helten Bayard, „Ridderen uden Frygt og Dadel“? Hvor i hele Europa har man ikke beundret hans Heltemod, hans Høimodighed og hans Elstøverdighed, hans Trofast og Mandhaftighed? Men er det saa, da er det ikke mindst paafaldende, at kun de færreste af Ridder Bayards Beundrere virkelig vide, hvem det er, de beundre. Der er blandt Hundrede neppe En, som ved, hvad den Mand hedte, der bliver æret som et Mønster paa en god Soldat og en brav Ridder. „Bayard hedte han“, vil Enhver svare; men man ved ikke, at der i Frankrig ikke findes nogen adelig Familie af dette Navn. Navnet Bayard var kun et krigerisk Tilnavn, som blev givet Helten af hans Kammerater.

I Dauphinee, den Del af Frankrig, som grændser op til Savoyen, levede der i Middelalderen en Familie „Terrail“, som regnede sig blandt de ældste adelige Slægter i hele Provindsen. Herrerne af Terrail vare ikke rige; thi de besad kun et Slot og nogle Godsar, som stodte umiddelbart op til dette; men deres Navn havde en god Klang vidt og bredt, og især var deres Sværd saa høit agtet,

og deres Arm saa frygtet som nogen Adelsmands i Frankrig. De fleste Terrails hengave sig nemlig til Krigerhaandverket — de, der valgte en anden Livsstilling og f. Ex. viede sig til Kirkens Tjeneste, dannede kun Undtagelser — og ikke Faa af dem faldt i Slag eller døde paa anden krigerisk Maade. Fra denne tapre Slægt stammede Ridder Bayard. Han blev født i Aaret 1475 paa Slottet Terrail og fik i Daaben Navnet Pierre, saa at altsaa Bayards virkelige og fulde Navn er Pierre du Terrail, kaldet Bayard.

Den unge Pierre du Terrail, der var den næstældste Son og saaledes ikke havde Udset til at erholde Fædrenegodset, fik, som man kan slutte af det ovenfor Meddelte, en fuldstændig krigerisk Opdragelse, der hovedsagelig bestod i Dvælse i Vaabenbrug og i Ridekunsten, thi han skulde jo engang have sit Udkomme af Vaabenhaandverket og Krigen. Til Lykke for Pierre havde dog hans Moder en Broder, der havde bragt det saa vidt, at han var bleven Biskop i Grenoble, og denne, som var en meget dannet Mand og vel bewandret i Videnskaberne, tog sig meget

af sin Søstersøns Opdragelse. Den unge Herre fik saaledes en Uddannelse, som Faa og især faa Adelige paa den Tid kunde rose sig af, og uden Tvivl har han især de stille Undervisningstimer hos sin Onkel at takke for hin Mildhed i Sæder og hin Ynde i sin hele Fremtræden, som man senere saa meget beundrede hos ham. Forøvrigt forsømte den unge Terrail ikke sine ridderlige Øvelser for disse Studier; allerede som Gut paa 14 Aar forstod han at føre Lande og Sværd saa godt, at han kunde stille sig overfor Mænd, og hvad det angaar at styre en Hest, var der allerede dengang Ingen, som overtraf ham. Saaledes gik Tiden, indtil Pierre var bleven 15 Aar gammel. Tilfældigvis var Bistoppen af Grenoble bekendt med Hoffet i Chambery, og han red da med sin Søstersøn derhen for at forestille ham for Hertugen af Savoyen i den Hensigt, at denne maatte kunde antage Ynglingen ved sit Hof. Hertugen blev virkelig ogsaa saa indtaget i den unge Mand, at han øieblikkelig optog ham blandt sine Pager, hvilket maatte anses for en stor Udmærkelse, thi „Pagestolen“ i Chambery var dengang bekendt i den ridderlige Verden som en af de fortrinligste. Her blev Pierre du Terrail i over fire Aar, og den Undervisning, han nød her, uddannede endnu mere den Grundbold, han allerede havde lagt, saa at man nu allerede tydeligt kunde se, hvor fremragende han senere vilde blive som Menneske, Ridder og Anfører. Men det var ikke hans Kundskaber, ikke heller hans Hjertes Egenstaber, der skulde blive Marsjagen til den hurtige Forfremmelse, han nu opnaaede; denne kom han ene og alene til at skyldes sin Riddekunst, hvori han udmærkede sig fremfor alle sine Jævnaldrende.

Kongen af Frankrig, Karl den Ottende, tænkte nemlig dengang paa at paa-

føre Italien Krig og søgte at vinde Hertugen af Savoyen til sin Allierede. Begge Monarker kom i den Anledning sammen i Abbediet Minory ved Lyon, og naturligvis blev der her udviklet saa megen Pragt som muligt. Hertugen af Savoyen blev ledsaget af sin Garde, alle sine Staldmestre, sine bedste Riddere og samtlige Pager; Kongen af Frankrig ligeledes. Nu hændte det, at Greven af Pigny, en af Kong Karls første Adelsmænd, havde hørt Tale om „Bayards“ overordentlige Ridetalent — for Kortheds Skyld ville vi heræfter kalde den unge Pierre du Terrail saaledes, uagtet han først ti Aar senere fik hint Tilnavn — og derfor brændte af Begjærlighed efter at se ham tumle en Hest. Pigny talte derfor saa meget til Kongen derom, at denne blev enig med Hertugen om, at Bayard skulde vise sin Riddekunst i Abbediets store Gaard. Dette skede da ogsaa, og en hel Time var den unge Bayard Gjenstand for Beundring ikke blot blandt alle Hoffolkene og Ridderne, men ogsaa hos to store Monarker. Greven af Pigny var saa henrykt, at han bad Hertugen af Savoyen om at overlade ham den unge Bayard, der nu strax blev optagen blandt Grevens Adelsmænd og tilslige blev hans særlige Yndling.

Fra denne Dag af var Bayards „Lykke gjort“, og han vidste saa godt at bygge videre paa den, at han snart gjaldt for en af Frankrigs første Riddere, og hans Berømmelse trængte frem gennem hele Europa. Begyndelsen dertil blev gjort i Aaret 1495. Dengang kom nemlig Kongen af Frankrig anden Gang sammen med Hertugen af Savoyen i Lyon, hvorhen Bayard ligeledes fulgte Greven af Pigny, og man afholdt der en Mængde Festsigheder, Turneringer m. M. Blandt andre tapre Adelsmænd var her tilstede en Herre af Baudreh, en Burgunder, der

var berømt vidt og bredt for sin Tapperhed, Kraft og Smidighed og selv var overbevist om, at hans Lige ikke fandtes i hele Verden. Denne Ridder bad Kongen om Tilladelse til en Landsejbrudning paa de gamle Ridderses Vis: „til Hest, til Fods, med Landse, Sværd og Dre“ og fæstede, efter at han havde faaet Tilladelsen, og Torvet i Rhon var blevet indrettet til Turneringen, sit Skjold offentlig paa Raadhuset, idet han paatog sig at kjæmpe med enhver Adelsmand, som havde Lyst dertil. Naturligvis havde dette Skuespils Nyhed (thi Turneringerne havde dengang allerede begyndt at blive sjældnere) samlet en uhyre Mængde Tilskuere, hvorimod forholdsvis kun faa Riddere lod sig indtegne som Herren af Baudrens Modstandere; thi den, der ikke hørte til de Tapreste, Stærkeste og bedst Duede, kunde i Forveien være sikker paa Nederlag. Saa meget mere forundret blev Kampdommeren, da den unge Bayard lod sig indtegne som Kjæmper, thi han var dengang neppe 20 Aar gammel og vel meget stor for sin Alder, men tillige meget mager og bleg. Kampdommeren holdt det derfor for sin Pligt at underrette Kongen om Sagen, thi han vilde ikke være ansvarlig for en saa ulig Kamp imellem en Ridder i sin fulde Manddomskraft og en Yngling, der endnu var i sin Udvikling; men det var saa langt fra, at Kongen forbød denne Kamp, at han meget mere opmuntrede den unge Bayard til at holde sig tappert for at vinde „uddødelig Berømmelse“, thi Karl den Ottende var en stor Ven af Ridderspil. Kampdagen kom; Gallerierne omkring Turneringspladsen vare besatte med de sjøneste Damer, Musikanterne blæste sin opmuntrende Musik, og de Kjæmpende gjorde sit Bedste. Der var Herrerne Galliot de Genouilhac, de Bonneval, de Sandricourt, de Cha-

tillon, de Bourdillon og Andre, Blomsten af det franske Ridderstab paa den Tid, og de anstrengte sig Alle til det Yderste for at vinde Dagens Berømmelse, men Herren af Baudrens stærke Arm kastede dem Alle til Jorden. Enhver nærrede derfor stor Frygt for, at den unge Bayard ligeledes skulde bukke under; men til Alles store Forundring holdt den tyveaarige Yngling sig ganske anderledes, end man turde vente sig af ham. Ikke blot gjorde han tapper Modstand imod sin Modstanders frygtelige Angreb, ikke blot duede han, da Kampen med Landse og Stridsøze, hvilken blev udført til Hest, blev uafgjort, at fortsætte den til Fods og med Sværdet i Haanden at udsætte sig for Baudrens frygtelige Hug; men da han mærkede, at hans hidtil for uovervindelig anseede Fiende begyndte at blive træt, gif han paa sin Side fra Forsvar over til Angreb og hørte ikke op dermed, før hans Modstander havde strakt Baaben. Jubelen var naturligtvis overordentlig, og Bayard blev overøst med Bifaldsraab og Blomsterkrands, men Greven af Ligny, der betragtede sin unge Vens Seier som sin egen, benyttede Leiligheden til hos Kongen at udbede sig et Officerspatent som Belønning for saa stor en Tapperhed.

Fra denne Tid begyndte Ridder Bayards trigerse Løbebane, og vi kunde, naar vi vilde opregne alle hans Bedrifter, fylde mere end et Bind dermed. Man vil kunne indse, at en Krigers Liv i hine Tider maatte være rigt paa Begivenheder, thi allerede i Aaret 1495 erklærede Karl den Ottende Kong Frederik af Neapel Krig, og denne Krig, som først blev til Alvor under hans Efterfølgere Ludvig den Tolvte og Frants den Fjerde, idet Spanien stillede sig ved Neapels Side, varede med forte Afbrudelser i næsten 20 Aar og hørte kun op

for at give Plads for andre Kampe, af hvilke den ene blev heftigere end den anden.

Strax i det første Slag ved Toronuovo udmærkede Bayard sig saa meget, at Karl den Ottende med egen Haand slog ham til Ridder og gav ham en Stridshest, da den unge Mand var faret saa voldsomt frem, at to Heste bleve stude under ham. Hvad der forøvrigt var næsten mere værdt end denne Raadesbevisning fra Kongens Side var Louis d'Arts's Venstskab, som Bayard vandt dengang; thi Louis d'Arts, som stedse, naar Greven af Rigny var fraværende, kommanderede dennes Korps, var lige fortræffelig som koldblodig Anfører, som tapper Ridder og trofast Ven, og hvor høit Værd dette Venstskab havde, erfarede Bayard ved forskjellige Leiligheder, men fornemmelig nogle Aar senere efter Karl den Ottendes Død paa en Dag, da han selv indlagde sig stor Hæder.

Det stede i Italien i Aaret 1504. Frankmændene havde Aaret i Forveien lidt store Tab og Ludvig den Tolvte sendte, for igjen at oprette Skaden, en af sine bedste Armeer over Alperne under Anførsel af Louis de la Cremonille, hans fortrinligste General. Men uheldigvis blev Cremonille allerede nogle Uger efter saa syg, at han maatte bringes tilbage til Frankrig, og nu blev Hertugen af Mantua, der vel havde en betydelig Rang, men kun liden Indsigt i Krigsvæsenet, udcævnt til hans Efterfølger. Denne førte Armeen til Bredden af Floden Garigliano, paa hvis anden Side Fienden under Kommando af den spanske General Gonzalvo, en besindig og erfaren Kriger, havde oprettet en befæstet Leir. I den Overbevisning, at Overmagten var paa hans Side, lod Hertugen slaa en Bro over Garigliano og en Del af sine Tropper rykke over denne, medens

Resten blev paa den venstre Side. Louis d'Arts, Bayard og Yve d'Allegre vare beordrede til at danne Avantgarden og havde faaet Befaling til at sætte over Floden og rykke frem til et bestemt Sted. De adløde, skjønt de indsaa det Afslindige i denne Befaling. Endnu mindre kunde naturligtvis den store Feil, Hertugen af Mantua begit ved denne Manøvre, undgaa den fortræffelige Kriger Gonzalvos Opmærksomhed, og han lod strax en Del af sin Hær rykke ud for at affjære den franske Avantgarde fra Hovedkorpset, som endnu stod paa den venstre Flodbred. Dog bemærkede til al Lykke de ovennævnte tre franske Officerer endnu i rette Tid denne Bevægelse fra Fiendens Side, og medens Bayard og d'Arts opholdt Fienden med nogle faa Landseknegte, retirerede d'Allegre med Resten i flyvende Galop til Broen, hvor de holdt Stand, indtil Bayard og d'Arts igjen havde forenet sig med dem, saa at ikke blot Avantgarden ikke blev affkaaren, men ogsaa Broen blev i de Franskes Magt. Saavidt var nu Alt gaaet godt, men paa samme Tid, som dette foregik, lod den spanske Overgeneral udføre en anden Manøvre, ved hvilken han haabede at lokke Frankmændene bort fra Broen og bringe dem i en saadan Uorden, at han blev istand til at storme over den forladte Bro og bibringe dem et totalt Nederlag. Og det var ikke langt fra, at denne Plan var lykkets; kun Bayards Tapperhed bragte den til at strande. Gonzalvo havde nemlig i sin Hær en Officer ved Navn Pedro de Sas, et puktet forvoxyet Mennecke, der dog var fuld af Aand og Mod og berømt for de Krigspuds, han ofte havde spillet; han overdrog Gonzalvo at angribe den franske Hær i Ryggen. Pedro de Sas udvalgte sig 120 Ryttere og ligesaa mange Fodfolk, lutter Følk, han kunde stole paa, og passerede Garigliano ad et

Badested, som kun var ham bekendt og tillige saa affides, at det laa helt udenfor Franskmændenes Synskreds. Han delte derpaa sine Par Hundrede Folk i forskellige Afdelinger og befalede dem paa et Tegn, gibet ved en Raket, at angribe paa engang paa 4 eller 5 Steder under høie Skrig. Dette skede samtidigt med, at den franske Avantgarde var blever nødt til at slygte tilbage over Broen, og naturligtvis opstod der ved denne dobbelte Manøvre en stor Forvirring blandt Franskmændene. Ja selv den franske Overgeneral tabte aldeles Besindelsen og lod i den Tro, at den spanske Hovedarmee havde overfædet Garigliano og angrebet ham fra forskellige Sider, blæse til Tilbagetog. Ridder Bayard havde efter den ovenfor skildrede Avantgardefægtning paa Grund af et lidet Saar, han havde faaet, trukket sig tilbage til sit Telt for at lade sig forbinde; men ved den første Alarm, forarsaget ved det nye Angreb, greb han hurtigt sine Vaaben igjen og lod sin Hest føre frem, for at han kunde stille sig i Spidsen for sit Kompagni. Medens han var beskæftiget hermed, opdagede han, at Broen var aldeles forladt af de franske Vagter — disse havde i Forvirringen trukket sig tilbage til Hovedkorpsen — og samtidig saa han, at et sluttet Korps paa omtrent 200 spanske Ryttere i skarpeste Trav sprængte afsted for at besætte Broen. Diebliffelig erkjendte Bayard den store Fare; thi naar Broen faldt i Fiendens Haand, var den franske Hær om ikke fortabt, saa dog i største Fare for at blive affaaren fra alle sine Hjelpeilder. Uden at betænke sig og uden at spille et Sekund af den kostbare Tid løb han tilfods og kun bevæbnet med Sværd og Dolk til den omtvistede Bro og stillede sig paa den for at tage imod Fienden — han alene imod 200 pantsrede Ryttere! „Fire

Mand høi" stormede Spanierne frem, men med Rjæmpekraft stemmede Bayard imod, og idet han paa engang brugte Dolk og Sværd, lykkedes det ham at styrte to af Angriberne i Floden, medens de to Andre kastedes tilbage paa deres efterfølgende Kammerater. Men disse trængte naturligtvis ligesuldt frem, og Bayard blev øieblikkelig angreben af fire nye Fiender. Og saa imod dem værgede han sig og ligesaa imod en Mængde Andre; thi ethvert Stit af hans Dolk trængte igjennem, og intet Hug af hans Sværd slog feil. Vistnok blev han trængt tilbage Tomme for Tomme, men enhver Tomme kostede Fienden Tabet af en Mand, og Spaniernes Raseri kjendte derfor ingen Grændser mere. Skulde en enkelt Mand saaledes kunne forbyde dem Overgangen over Broen, dem, der dog vare henimod 200 Mand? Bestandig hidtigere sporede de sine Heste, bestandig heftigere bleve deres Anstregelser. Det var en Lykke for Bayard at Broen var saa smal, at ikke flere end fire Ryttere kunde saa Plads paa en Gang. En endnn større Lykke var det for ham, at de af ham dræbte Fienders Legemer dannede en Slags Vold, bag hvilken han var nogenlunde beskyttet. En rum Tid havde denne ulige Kamp varet, og endnu holdt Bayard ud; da kom endelig franske Ryttere ham til Hjælp, og nu vendte Lykken sig helt. Ridderen besteg øieblikkelig en menig Rytters Hest, og i mindre end ti Minutter drev han i Spidsen for de franske Ryttere Spanierne tilbage over Broen. Men uheldigtvis var hans Iver for stor, og hans Folk vare saa hidtige i at forfølge Fienden, at de ikke engang vilde have ladet sig holde tilbage, selv om han havde forsøgt det. Derved skede det, at han pludselig befandt sig ligoverfor et større Troppeskorps, som Gonzalvo havde sendt sine slygtende Ryttere til Hjælp, og

nu syntes baade han og hans Folk fortabte; thi overfor en saa stor Overmagt maatte hans Par hundrede Mand bukke under. Dog, Bayard tog snart sin Beslutning og bestemte sig til at opofre sig for sine Folk. Han befalede dem at ride tilbage til Broen i største Hast, medens han selv alene styrkede sig imod Fienderne for som en Kile at bore sig ind imellem disse. Virkelig var hans Angreb saa voldsomt og tillige saa uventet, at Spanierne, som bleve bragte i Forvirring derved, lod de franske Ryttere faa Tid til at vende sine Heste og undkomme; men nu kastede de sig ogsaa i Masse over den ene Mand, der saa foroverent havde angrebet dem. Bayard kæmpede med yderste Anstrengelse, og nogen Tid lykkedes det ham at holde Fienderne fra sig, men endelig styrkede han tilligemed sin Hest i en Graft, og nu maatte han overgive sig. Imidlertid havde Louis d'Arz ved Hjælp af andre Officerer, som havde mere Mod og Besindighed end deres Overansfører, igjen bragt Orden i den franske Hær og jaget den dristige Pedro de Cas med hans forvovne Krigere tilbage over Garigliano. Efterat have fuldført dette ilede han med sine Eskadroner til Broen for at træffe Anstalter til, at denne kunde blive sikret, og netop da han ankom dertil, indtraf de flygtende franske Ryttere, som Bayard havde reddet ved sin Selvopofrelse. „Hvorledes!“ raabte Louis d'Arz, da han havde faaet Underretning om det Passerede; „den tapre Bayard har anden Gang stillet sig alene overfor Fienden og vi staa her og glæde os feigt over, at vort Liv er i Sikkerhed. Han er maaske nu fangen eller død, og vi have ikke engang gjort et Forsøg paa at redde ham? Hvilken Skændsel! Følg mig Enhver, der er en ægte Franskmand; vi ville befri ham eller dø med ham!“ Louis d'Arz sporede sin

Hest, saa at den sløi afsted i mægtige Spring, og alle de Andre, selv de, der nylig vare komne flygtende, galloperede efter ham, og med høie Hurraer, som Menneſker, der ere fast besluttede paa at bøde det Yderste, stormede de ind paa Spanierne, i hvis Midte Bayard befandt sig som Fange, berøvet sin Hest og sit Sværd. Spanierne gjorde strax Front, thi de vare tapre Folk og havde desuden Overmagten paa deres Side; men dog havde de Moie med at modstaa det frygtelige Angreb. I det Dieblit, Bayard, som stod under en stærk Bevogtning, hørte sine Landsmands Raad, rev han med et voldsomt Greb en af sine Bevogtere af Hesten, sprang selv op, bemægtigede sig en Andens Landse, stødte Sporerne i Siden, paa den saaledes erobrede Hest, saa at den gjorde voldsomme Spring, og raabte med Tordenstemme: „Frankrig, Frankrig!“ — „Bayard, Bayard!“ raabte Louis d'Arz, som øieblikkelig kjendte sin Vens Stemme, og nu var al Spaniernes Modstand forgjæves, thi Franskmandene kæmpede ikke længere som Menneſker, men som løsladte Løver. Efter en Kamp paa neppe ti Minutter blev Bayard befriet og ført i Triumf tilbage til den franske Leir, hvor han fra det Dieblit af var den mest beundrede Krieger.

Saaledes endte Kampen om Broen ved Garigliano, og det vil vel nu ikke forundre Nogen, at Bayard fra den Dag kaldtes „Ridderen uden Frygt og Dadel“. Der gik heller ikke noget Aar, ja næsten ikke nogen Uge, i hvilken han ikke paany søgte at fortjene dette Tilnavn. Men desuagtet havde han kun faa Misundere; thi hans Høimodighed, Gæmildhed og Bøstedenhed overgik næsten hans Tapperhed og Styrke, og desuden blev han ingenlunde overvældet med Besønninger fra Kongens Side, skjønt han

tjente denne med saamegen Iver. Tvertimod kunde man snarere paastaa, at de Belønninger, han fik, ikke stode i noget Forhold til de Tjenester, hans Virksomhed ydede, thi naar Ludvig den Tolvte endelig i Aaret 1514 befordrede ham til en Stilling, som svarede til hans Berømmelse, idet han udnævnte ham til Generalkaptajn i Dauphinee, saa var dette egentlig snarere en blot Titel end en Befordring, da Bestallingsbrevet til hans Gouvernement aldrig blev udfærdiget til ham under Ludvigs Regjeringstid. Man kan derfor med Rette sige, at Bayards eneste Løn var den Berømmelse, han høstede, især da han aldrig beholdt for sig alene det rige Bytte, han gjorde i Krigene, men altid delte det med sine Kammerater og Soldaterne, som tjente under ham, sjønt han var saa blottet for Midler, at Grevnen af Ligny ofte maatte yde ham Hjælp.

Dog, ved Ludvig den Tolvtes Død i Aaret 1515 skulde alt dette forandre sig paa en Gang, thi nu besteg Frants den Første Thronen, og denne høihjerte Regent søgte at gjøre godt, hvad hans Formands Sneverhjelthed, Gjerrighed og Partissked havde forbrudt. Ridder Bayard fik strax sit Bestallingsbrev som Gouvernør i Dauphinee og blev tilmed udnævnt til Anfører for et betydeligt Armeekorps. Ja, hvad mere var, den unge Konge hævdede ham, som sjældent nogen Undersaat er bleven hævdet. Efter det første Slag mod de forenede Spaniere, Italienerne og Schweizere (Frants den Første fortsatte naturligvis den fra Ludvig den Tolvte arvede Krig) ansæde Kongen, som var begejstret for alt Edelt, Skønt og Stort, stod i Ungdommens Vaar og ved sit personlige Mod havde bidraget ikke lidet til Slagets sejrige Udfald, at optages i Riddernes Stand. Han forsamlede derfor Rigets første Dig-

nitariet (d. e. fornemme Mænd) saavel som sine bedste og berømteste Generaler og forebragte dem sit Ønske at blive slaaet til Ridder paa gammel god Vis. Han saa da rundt om i Kredsen af de Tilstedeværende, og endelig standsede hans Blik ved Bayard, sjønt denne som en af de Yngste og mindst Fornemme stod noget i Baggrunden. „Jeg kjender ingen Mænd i Hæren“, sagde Kongen, „som har større Berømmelse og er mere agtet end J, Ridder Bayard; derfor skal J, som er i Besiddelse af alle en ægte Ridders Dyder, omgjorde mig med Sværdet, iføre mig Harnisket og give mig Ridderlaget, og jeg er overbevist om, at hele Landet vil billige dette mit Valg.“ Den Tilfælde blev i høieste Grad overrasket, men tøvede med at modtage en saadan Udmærkelse, hvortil han ansaa sig for uværdig ligeoverfor saa mange Prindsfer, Hertuger og Marskaller, der omgave Kongen. „En Konge“, svarede han Monarken, „er født Ridder og behøver ikke Ridderlaget.“ Men Kongen holdt ved sin Begjæring, og de høie Herrer i hans Omgivelse, som saa Frants den Førstes faste Bestumning, trængte nu selv paa Bayard for at saa ham til at udføre Ceremonien uden længere Tøven. Saa udførte han da denne, og ved Slutningen af den høitidelige Handling bød Kongen Knæ foran Bayard, hvorpaa denne drog sit Sværd for tre Gange at berøre Kongen med den flade Klinge, eller vel snarere for at give ham tre lette Slag, som Turneerlovene foreskrev. „Min Herre og Konge“, sagde han i det Samme, „tænk over disse tre Slag; thi de betyde: Tapperhed, Kjærlighed og Trofast. Bliv saa mandhaftig som Ridder Roland eller Olivier Godefroi og vend dig aldrig i Slaget til Flugt, men kæmp til sidste Mænd.“

Saaledes blev Frants den Første slaaet til Ridder, og man kan nu vel tænke sig,

at Bayard, som derved, efter den Tids Talebrug, var bleven Kongens „Fader“, fra nu af øvede en ikke ringe Indflydelse paa Monarken. Det viste sig ogsaa snart, hvilken overordentlig Tillid Frants den Første nærede til Bayard, thi han udnævnte ham kort derefter til Befalingsmand i Meezieeres, en saa overordentlig vigtig Post, at man med Rette kan sige, at Kongen paa den Tid, i den første Krig med Keiser Karl den Femte, ikke kunde betro ham nogen vigtigere. Men Bayard gjorde sig fuldkommen værdig til denne Tillid, thi skjønt Beleiringsarmeen under Greven af Nassau og den berømte General Sickingen beløb sig til ikke mindre end 35,000 Mand, mod hvilken Bayard forholdsvis kun kunde stille meget ringe Stridskræfter, fandt Tydskerne sig dog nødsagede til allerede efter saa Maaneders Forløb at drage bort med uføret Sag, og Meezieeres blev bevaret for Kongen af Frankrig. Havde denne havt lutter saadanne Mænd i sin Tjeneste, saa vilde hans Regjering sikkert have faaet et andet Udfald. Hvis Bayard var bleven i Live, vilde han sikkert ogsaa have opnaaet den højeste krigeriske Rang, som Frankrig kunde give ham; men det var anderledes bestemt.

Ved sorgelige Hofintriger og den mere end fordærvelige Indflydelse, som daarlige Kvinder, især Kongens Svigermoder, Louise af Savoyen, udøvede, var det i Aaret 1524 kommet saa vidt, at Connetablen, Hertug af Bourbon, der ikke blot var en af de mægtigste og rigeste, men tillige en af de tapreste og dygtigste Storbaroner i Frankrig, blev dreden over til den tydske Keiser, og at ved denne mægtige Basals og berømte Krigers Frafald Hertugdømmet Mailand, som for saa Aar siden var blevet erobret ved Opførelse af saa meget Guld og Mandstøb, atter gik tabt. Kongen vilde nu, som

tidligere, personlig drage i Krigen og vinde Hertugdømmet tilbage; men de indre Uroligheder i Frankrig og især hans Moders Indflydelse holdt ham tilbage i Paris og bestemte ham tillige til at udnævne Admiral de Bonnivet til Overgeneral over den italienske Hær i sit Sted. Dette var det uheldigste Valg, han kunde træffe, thi Bonnivet, en aldeles uduelig Hærfører, havde ikke Andet, der talte for ham, end Louise af Savoyens Gunst. Hun holdt af Bonnivet, fordi han ligesom hun nærede et uudslukkeligt Had til Connetablen af Bourbon. Ridder Bayard, som kommanderede under Bonnivet, spaaede derfor intet godt Udfald af dette Felttog og skædede ikke aabent at udtale denne Mening. Kun altså snart skulde hans Spaadom gaa i Opfyldelse. Egenfindig, anmasfende og uduelig, som han var, hørte Bonnivet ikke paa noget Raad, og Følgen var, at han to Gange blev slaaet af den tapre Connetable af Bourbon, der anførte den keiserlige spanske Armeé. Tilfældt blev der intet Andet tilbage for ham end at gaa over Sesia og forsøge at naa Frankrig igjennem Dalen ved Aosta for at redde Levingerne af Hæren. Men den forfølgende Fiendes Nærhed gjorde denne Tilbagetogsvei yderst farlig, og den tidligere franske Connetable var ikke den Mand, der skulde lade nogen Fordel gaa ubenyttet hen. De Keiserlige marscherede derfor hele Natten for at affjære Franskmændene fra Passet. Det Sidste lykkedes dem vel ikke, eller i det Mindste ikke fuldstændigt, thi det franske Infanteri havde allerede begyndt Gjennemmarschen, da den keiserlige General Lannoi og Connetablen kom til Stedet; men disse begyndte strax at angribe, og med Fortvivlelse i Hjertet kastede Bonnivet sig med sit Kavalleri, hvis Anfører Bayard var, imod Fienden. Det var i

Sandhed en Fortvivlelsens Kamp; thi det gjaldt om i det Mindste at opholde Fienden saa længe, indtil Infanteriet var naaet gennem Dalen, da ellers hele Armeen havde maattet overgive sig. Det lyftedes ogsaa virkelig Bayard ved den Tapperhed, hvormed han gav sine Folk Exemplet, og ved de næsten overmenneskelige Anstrengelser, han gjorde haade som Anfører og som Soldat, at kaste Connetablens Armeé et lidet Stykke tilbage; men da sit Admiral Bonnivet en Mustekugle igjennem Armen, der svækkede ham saa meget, at han blev ude af Stand til at beholde Overansørførelsen. Han befalede derfor Bayard at overrage Overkommandoen og „redde, hvad der kunde reddes“. Med tungt Hjerte greb Bayard Overkommandostaven; han var sig fuldt bevidst, at de Feil, Bonnivet havde begaaet, ikke mere stode til at ændre, men — en Mand gjør, hvad han kan. Han udnævnte derfor Greven af Saint-Pol til sin Efterfølger i Kommandoen over Rytteriet, ordnede sin lille Hær og vovede et Stormangreb imod de Keiserlige for ved at ofre nogle Hundreder at frelse de Tusinder, der nu stode under hans Forsorg. Fienden veg et Dieblif tilbage for at de energiske Angreb; men Overmagten var for stor til, at det endelige Udfald kunde være tvivlsomt, og især gjorde Connetablens Skarpskyttere, som han lod besætte Høiderne, Franskmændene overordentlig Skade. En Mand efter den anden, eller vel snarere Sneise af Mænd, sank paa engang døde eller saarede af Hestene, og det var et Under, at Folkene endnu holdt Stand, da de aldeles ikke kunde værges sig imod Skytterne. Tæt ved Siden af Bayard faldt den tapre Vendenesse, en Broder til Marstallen af Cabanas, strax derefter den ædle de Cluny, hvis Fader var Hertug, og derpaa — traf en Kugle Bayard selv. Kug-

len trængte igjennem Lænden ind i Nyrrerne og gik ud igjennem Nygraden, som den knuste. Skuddet var saaledes absolut dødeligt og Smerterne frøgtelige. Dog holdt Bayard sig saa længe i Sadelen, indtil han havde overgivet Overbefalingen til Greven af Saint-Pol. Da lod han sig løfte ned af Hesten af sin Staldmester og lægge under et Træ med Ansigtet vendt imod Fienden. Han omfattede Korsét paa sit Sværd og bad sagte og ivrigt, men strax derpaa vendte han atter sit Ansigt imod Fienden og smilede bifaldende, da han saa sin Ven, den tapre de Vorges, som var bleven rasende over, at Bayard var saaret, gjøre et sidste Angreb paa de Keiserlige, hvorved Resten af den franske Armeé blev fuldstændig sikret. Derimod vilde han paa ingen Maade tillade, at de Vorges frivillig skulde give sig i Fangenskab, fordi han ikke vilde forlade ham, men befalede ham at fortsætte Tilbagetoget. Saaledes forsvandt snart alle Franskmænd, og Fienden rykkede frem i Smarsch, men — mærkværdigt nok: Alle, den simple Soldat ligesaa fuldt som Anførerne, viste den døende Bayard en næsten til Udførelse grændsende Hoiagtelse. En Officer vilde lade ham bære paa sine Soldaters Lænker til det nærmeste beboede Sted, for at han muligvis der kunde reddes ved bedre Pleie; men Bayard, som følte, at han kun havde saa Diebliffe tilbage at leve i, bad om at saa blive liggende, thi han vilde helst dø i Guds frie Natur. I dette Dieblif kom Connetablen af Bourbon, med hvem Bayard tidligere havde staaet paa en meget god, ja næsten venskabelig Fod; han steg diebliffelig af Hesten for at yde den dødeligt saarede Helt Hjælp. „Alk, min Ven Bayard“, raabte Connetablen med Taarer i Øinene, da han saa, at der ikke var Tale om nogen Redning, „hvor beklager jeg dødt at

stulle finde Eder her i en saa sorgelig Stilling!" Ridder Bayard samlede nu alle sine Kræfter, reiste sig halvt op, og idet han saa fast paa Connetablen, gav han denne følgende høihjertede Svar: „Aaadigste Herre, jeg selv er ikke at beklage, thi jeg dør som en ærlig Mand, som Ven af min Konge og mit Fædreland; men med Eder fejer jeg dyb Medlidenshed, thi I, en Prinds af Blodet, en af Frankrigs høiest stillede Sommer, I staar i Vaaben imod Eders Konge, Eders Venner, Eders Fædreland, Eders Ed og Eders Ære, ja endog imod Eders egne Interesser.“ Udmattet af den Anstregelse, som disse saa Ord foraarjagede ham, sank Bayard tilbage, men Connetablen sølte sig truffen saa dybt, at han ikke kunde svare et Ord, men trak sig stille tilbage. Uden Tvivl var det denne Formaning fra den Doende, der væsentlig bidrog til, at Prindsen ikke længe efter sluttede Fred med Frans den Første og forlod Flendens Rækker. Saaledes virkede Bayard endnu i Dødsstunden til Fædrelænderis Bedste.

Smidertid var ogsaa Marchesen af Pescara kommen til. Denne berømte Kriger havde de Franskmændene af inderste Hjerte, men han agtede og ærede store Mand. Da han opdagede Bayard, sprang han strax af Hesten og gav Befaling til, at man sieblikkelig skulde bringe hans eget Telt og opslaa det, hvor Bayard laa. Han hvilede ikke, før han saa Bayard i sin egen Seng, og de bedste Feltlæger blev sammentaldte; men samtlige Væger rystede paa Hovedet og erklærede enhver Forbinding for unyttig. De havde kun altsfor megen Ret; thi saa Dieblikke efter suktede Bayard dybt og var død.

„Franskmændene har mistet en stor Anfører og Kriger, men vi Monsteret paa en ædel Ridder“, sagde Marchesen,

da han saa Bayard død. Strax befalede han, at Heltens Legeme skulde balsameres, og derpaa gav han Ordre til en Jordefærder, som vidnede om den dybe Høiagtelse, han nærrede for den Afdøde. Sætten Adelsmænd bare Kisten ind i Kirken i Nosta, hvor den blev udstillet, og han gik selv med i Ligsolget tilligemed en Mængde af sine Officerer og en stor Skare Soldater. Saaledes blev den sidste Ære vist Bayard af dem, imod hvilke han i levende Liv havde kæmpet med hele sin Sjæls- og Legemskraft.

Næppe havde den franske Hær, hvis Tilbagetog, omend med store Tab, imidlertid var lykkelig, erfaret Nygiet om Bayards Død, før den blev grebet af en Bestyrtelse, som grændsede nær til Fortvivelse. Flere Officerer og Soldater vendte sieblikkelig om for personlig at forviise sig om Nygjets Sandhed, skjønt de derved satte deres Frihed paa Spil; men Pescara, som blev vort over saa megen Hengivenhed, gav dem fri-igjen og erklærede dem, efter at have vist dem Bayards Lig, at han var villig til, naar det skulde være, at udlevere Liget til Heltens Venner. Naturligvis modtog disse sieblikkelig Tilbudet, og Bayards Slægtninger affendte en Deputation, som skulde modtage Liget og bringe det til Grenoble. Marchesen lod endog en Vresgarde ledsage Liget til Grændsen af Savoyen. Endnu større Ære viste Hertugen af Savoyen Helten, thi han befalede, at Kisten skulde ledsages af Adelen og Geistligheden overalt, hvor den kom frem, med samme Vresbevisninger, som om det havde været en Gyrtes. Det Samme skete i Dauphinee, men festligt var dog Modtagelsen i Grenoble. Hele Geistligheden, Adelen og det forsamlede Parlament tilligemed de fornemste af Indbyggerne gik Kisten en halv Mil imøde, og under stor Høitidelighed blev den opstillet i

Byens Kathedralkirke. Men den næste Dag begravede man Riget i Franciskanerkirken, hvis Stifter var Bayards Onkel paa modrene Side, Laurent Allemand, tidligere Biskop i Grenoble, den Samme, der ledede hans Opdragelse. Begravelsesstedet var ligeoverfor Hovedalteret,

men under en simpel Sten uden Prydelser, som Bayard tidligere havde forlangt; thi hans hele Væsen var bestandig fuldt af Beskedenhed og Ydmyghed.

Saadan er den sande Historie om Bayard „Midderen uden Frygt og Dadel.“

En ung Piges Historie.

(Af 3.)

(Fortsættelse).

„Marie“, sagde Minna en Dag til mig, og Taarerne trillede ned ad hendes blege Kind, „lad os bede af hele vor Sjæl til Gud, at han vil være hos os i denne Tid, at vi fromt maa gjøre vor Pligt til det Sidste, at han vil give os Kraft til at bære Alt, thi hvis han vil, maa vi, ikke sandt Søster, ydmygt bære Alt.“

Hun tog mig i sine Arme, og jeg gjentog: „Alt“, men jeg følte, at Et kunde jeg ikke finde mig i, jeg følte, at det endogsaa var mig umuligt, at bede om Kraft til at bære det.

„Staan hende, Herre! Bevar hende, Herre! læg din Haand paa hende, min Frelser, og gjør hende sund, alt Andet vil jeg bære, kun ikke dette. Det var de eneste Bønner, der uafbrudt steg op fra mit Hjerte. Det var vist ikke ret. Minna var tusinde Gange bedre end jeg.

Mette gif og græd i Kjøkkenet; vi turde slet ikke lade hende komme ind til Moder, da hun var saa støiende i sin Sorg.

„Er det farligt?“ spurgte Minna Rægen, og hun zitrede af Frygt for Svaret.

„Hvis det bliver meget slemt, Marie, vil jeg skrive efter Onkel Karl, jeg synes

det var Synd ikke at gjøre det. O Marie, vær fornuftig, Gud kan hjælpe os endnu.“

Den lille Lampe brændte mat, Uhret tikkede pinlig lydligt, Minna laa i en let Slummer paa Sophaen; af og til reiste hun sig op og spurgte, hvorledes det gif. Jeg havde et Arbejde i Haanden, men jeg rørte det ikke, en Bog laa opslaaet foran mig, jeg saa i den, men Linierne løb i Et for mine Øine; min Tanke var ikke der, den var udelukkende hos Moder, som bleg og rolig, i en besynderlig stille Søvn, hun aldrig før havde haft, laa paa Sengen; jeg blev saa angst, boiede mig over hende, lagde min Haand paa hendes Hjerte og lyttede; det slog svagt, men dog temmelig roligt. O, det var en lang, lang Nat; da Minna stod op om Morgenens, var Moders Stilling usorandret; hun ønskede, at jeg skulde sove, men det havde været mig umuligt. Time gif efter Time: vi vare saa bange som aldrig før; Haand i Haand sad vi og saa paa Moder.

Endelig kom Doktoren; rolig og afmaalt gif han hen til Sengen, tog den lille, magre Haand mellem sine Fingre og følte Pulsken; sorgløbes forsøgte vi

af hans ubevægelige Ansigt at slutte os til Noget.

„Hvor længe har den Søvn været?“

„Fra inat Klokken tolv.“

Atter folte han Pulsen, vendte sig derpaa om imod os, og, idet han trak sin Handske paa og knappede den, sagde han:

„Nu kan jeg erklære hende uden Fare.“

„Sig det endnu engang.“

Som om han troede, vor Hørelse havde en Feil, gjentog han med hævet, men ligesaa rolig Stemme: „Deres Fru Moders Liv er ikke mere i Fare.“

Jeg kastede mig i Minnas Arme; vi græd begge, som om vore Hjerter skulde bryde.

„Det var vist hensigtsmæssigt, om De gik ind i det andet Værelse; hvis Patienten vaagnede, vilde Sindsbevægelse neppe være hende gavnlig.“

„Hvorledes kunne vi takke Dem, Hr. Doktor?“

„Jeg har kun gjort min Pligt, unge Damer; iøvrigt har jeg endel Forskrifter at give, men vil hellere vente til imorgen, da De idag ikke lader til at kunne forstaa mig.“

Med gravitetistte Skridt gik han ud af Døren; hans Ansigt udtrykte en levende Fordømmelse af vor Sindsbevægelse og Glæde.

Lufsten var mig for trang i Værelserne jeg løb ud i den lille Have, hvor jeg ikke havde været paa over en Maaned; dengang var den øde og vinterlig; nu stod den, det forekom mig næsten som et Mirakel, i Foraarets fulde Prag. Rodtræerne vare saa grønne, Stryntræerne blomstrede, Tulipanerne stode i deres brogede Dragt, Suglene sang, Kirsebærtræets Grene med de hvide Blomster soaiede for den blide Lufstning.

O, det var næsten for megen Lykke; jeg faldt ned paa mine Knæ: „Tilgiv mig, Gud, at jeg i Sorgens Stund ikke med fuld Tillid jagde: Din Villie ste.“

Da jeg kom ind, sad Minna og skrev.

„Min Lykke var for stor, Marie, jeg kunde ikke bære den alene, men maatte dele den med Professoren og Pastor Skau.“

Hun saa saa yndig ud; hendes Kind var bleven rosenrød igjen; det var, som om Nattevaagen og Anstrengelsen, da Sorgen var hævet, slet intet Spor havde efterladt.

Da Moder endelig vaagnede, saa hun meget mat ud, mattere end for, men hun var fuldkommen rolig, og Tanfen var aldeles klar. Hun nikkede til mig, trak mit Hoved ned paa sin Pude og kyskede mig paa Panden.

„Nu kommer du dig snart, Moder.“

„Ja, det kan jeg læse her og der“, hviskede hun, idet hun smilende pegede først paa mit og saa paa Minnas Ansigt.

Næste Dag tog Doktor Stub Plads paa Sofaen, som om han havde mere end sædvanligt at sige til os.

„Sygdommen, Betændelsen, vil snart være aldeles hævet, men den vil efterfølges af en temmelig langvarig, sjønt ikke smertefuld, ja for Patienten neppe ubehagelig Svækkelse. Denne maa behandles med stor Opmærksomhed; et varmere Klima vilde være det Allerbedste; i ethvert Tilfælde maa I flytte, da sund Landluft er fuldkommen nødvendig. Hver Eftermiddag maa Deres Fru Moder have sin regelmæssige Kjøretur; hendes Mæring maa for Størstedelen bestaa af Wildt, Østers, Kraftsuppe og et godt Glas Vin For- og Eftermiddag. Efter saa paafaldende en Bedring, der er indtruffet, antager jeg, at I snart kunne reise.“

Da Doktoren var gaaet, saa Minna og jeg paa hinanden, og saa lette og glade vare vore Hjerter, at vi i første Dieblit brast i Latter.

„Hvor skal det komme fra, Marie?“

Nødsstillingen, som Moder altid havde liggende til usforudseede Udgifter, var snart udtømt; hvor skulde det komme fra?

„Det maa frem, Minna.“

Vi saa bekymrede paa hinanden; vi tænkte paa det Samme, men ingen af os vilde sige det først.

„Hvad tænker du, Marie?“

„Det Samme, som du tænker.“

„Bør vi gjøre det? vi staa ogsaa faa ene! havde vi blot havt vor kjære Pastor Skau til at raade os, vi ere meget unge til at handle paa egen Haand. Vilde Fader have bifaldet, at vi henvendte os til Onkel Karl?“

„Jeg tror, han vilde, han elskede jo Moder meget høit; desuden kan den Forsoning, du saa ofte har ønsket, maaske derved komme istand.“

Minna tog strax Pen og Papir: „Vor Herre føre det til det Gode!“

„Endnu kunne vi holde det tilbage“, sagde hun, da hun havde forseglet Brevet og skrevet udenpaa.

„Men det ville vi ikke“, svarede jeg, idet jeg tog det fra hende og løb ud med det til Mette, der nysgjerrig bekigede den lange Udskrift.

Syvende Kapitel.

Tre Dage vare gaaede; Moder folte sig langt bedre, og det var en saadan Fryd for os at se hende vinde Kræfter, at det næsten lod os overvinde den Uengstelse, hvormed vi ellers vilde have ventet Svar.

Minna var gaaet ud for at trække frisk Luft, da Postbudet kom med Brevet. Jeg tænkte paa det sidste, Moder havde faaet fra den Kant; hvad indeholdt dette, Sorg eller Glæde? Jeg saa paa den elegante Konvolut, den faste Udskrift, Vaabenet, Kronen med de ni Rugler. Med

ffjælvende Haand aabnede jeg det og læste:

„Min kjære Niece!

„Dit Brev overraskede mig baade smerteligt og glædeligt, smerteligt, fordi jeg deraf saa, at din Moder var syg, og glædeligt, fordi jeg saa, at hun dog havde talt til sin Datter om mig og talt saaledes, at du kjendte mig nok til trygt at henvende dig til mig, og du skal ikke have gjort det forgjæves.

Aldrig er et Væsen blevet høiere elsket, end min Søster blev det af mig; aldrig har jeg været fuldkommen lykkelig fra det Dieblik, hun forlod mig.

Narene have stjålet min Brede, min retfærdige Brede; jeg har savnet hende saameget, at jeg vil tilgive hende, selv om hun ikke erkjender sin Brøde, som jeg længe vilde have tilgivet den Angerfulde. Du ser, som din Faders Datter, Sagen fra en anden Side, og jeg skal vistnok altid respektere dine Følelser. Han havde ædle og store Egenstaber, han var min Ven; dobbelt smerteligt er det at forraades, hvor man nærer uindskrænket Tillid.

Faa Dage, efterat du har modtaget dette Brev, vil jeg være hos Eder, og det vil være mig en stor, skjont forgblandet Glæde at føre min syge Søster og hendes Datter ind i mit Hjem, hvor Alt skal gjøres for at skaffe hende Sundheden tilbage.

Man har sagt mig, at din Moder har opdraget et Barn, formodentlig en af din Faders Slægtninger; hvis hun endnu er i Eders Hus, hvilket jeg dog neppe kan tro, maa hun være i en Alder, hvori hun kan forsørge sig selv; jeg kan naturligvis ikke tage mig af hende.

I det Haab, at jeg vil trække min Søster bedre, slutter jeg, takkende dig for dit aabne, tillidsfulde Brev. Din hengivne Onkel.

Karl, Greve af Ornklo.“

Jeg læste hvert Ord, mit Hjertes

Slag standsede; store Gud, hvor skulde jeg hen! Som da jeg var et lidet Barn, ønskede jeg at komme bort, rent bort, blot jeg ikke skulde være en Hindring for mine Elskede.

I den Alder, at hun kan sørge for sig selv; ja, han havde Ret, men hvorledes? jeg forsøgte forgjæves at samle mine Tanker.

Doktor Stub kom og begav sig med sit ni gjennemtrængelige Ansigt ind til Moder. Ved at se ham fik jeg en Tanke. Han havde engang spurgt, om vi kjendte en ung Pige, der vilde paatage sig en Plads i en Familie, jeg huskede ikke rigtig som hvad. Maasse det var, hvad jeg behøvede.

Jeg samlede al min Kraft, paatog mig det roligste Væsen, jeg formaaede — af, hvor urolig var jeg ikke indvendig — og bad ham om en Samtale.

Det var næsten, som jeg talte til en Snemand, saa rolig sad han, medens jeg udviklede vore Forhold og Nødvendigheden af, at jeg maatte sørge for mig selv.

„Naa saaledes, jeg har aldrig anet, at De var et Pleiebarn. De ønsker den Plads, jeg har omtalt, den er endnu ikke besat, men jeg tror neppe, den vil behage Dem.“

„Skal jeg lære Børn?“

„Nei Børnene gaa i Skole. De skal læse høit, spille paa Klaver, hjælpe med, hvad der falder for, jeg tror ogsaa med den ældste Datters Toilette; dertil skal De holde Fruen, — der er Stedmoder, — Børnene fra Halsen i deres Fritid. Det er to Tvillinger paa tolv Aar. Lønnen er fem Daler om Maaneden.“

„Skal jeg være der maanedsvis?“

„Ja, jeg tilstaar, det er intet godt Tegn. Imidlertid maa De bestemme Dem, da jeg tror at kjende en Anden, som nok vil overtage Pladsen.“

Jeg vovede ikke at betænke mig, jeg

frøgtede, at min Kraft ikke skulde være, jeg frøgtede, at Minna skulde bestride min Beslutning, jeg følte, at det var det Rigtigste at tage imod det, og jeg vilde blive roligere, naar det var uigjensaldelig bestemt; svag, som jeg var, maatte jeg binde mig strax.

„Vil De anbefale mig?“

„Ja, men kan De tiltræde Pladsen i disse Dage?“

„Endnu idag.“

„Godt, altsaa i aften, Deres Frosen Søster kan meget godt besøge Pleien alene. Familien er Oberst Värenschilds, Bredgade Nr. — første Etage.“

Døren luffede sig efter ham; jeg ønskede saa inderligt, at Minna ikke vilde komme endnu, at jeg først maatte have tænkt mig ind i den nye Fremtid.

„Lille Marie! kom ind til mig, rul Gardinet op, lad mig igjen se Guds klare Himmel, lad mig igjen føle Varmen af hans velsignede Sol. O, jeg er saa glad idag, jeg trækker mit Veir saa let. Kom hen til mig, min Marie, lad mig se paa dig. Denne Kind er saa bleg, og det for min Skyld; fortjener jeg saamegen Kjærlighed. Du troede ikke, du skulde beholde mig, min stakkels Slut, jeg mærkede det nok; selv troede jeg ikke, at jeg skulde dø; jeg havde en Følelse, som om Vor Herre vilde høre Eders Bønner, som om han vilde give saamegen Dpofrelse og Omhed Løn; desuden syntes jeg, at mine smaa Piger ikke ret kunde undvære mig endnu.“

Jeg trykkede mit Hoved ned i Puderne, jeg græd, jeg følte mig som en Forbrøder. For første Gang skulde jeg Noget for Moder, for første Gang havde jeg med Willie gjort Noget, der maatte berede hende Smerte; og dog, burde jeg have handlet anderledes?

„Kald paa Mette, jeg har ikke seet hende saa længe. Lad hende bringe mig nogle Blomster.“

Mette lod sig det ikke sige to Gange; hun plyndrede uden Medlidenhed sine fjære Træer og Busse, til Forklædet var fuldt, derpaa løb hun ind til Moder, kastede den brogede Samling paa Dynen, klappede i Hænderne og sprang omkring i Stuen.

Moder lo saa velsignet, at jeg næsten glemte Brevet og Adskillelsen.

Lidt efter kom Minna: „Goddag, Marie, du tror ikke, hvor Beiret er forfriskende og hyndigt, tag smukt Toi paa og gaa lidt ud.“

Jeg vovede ikke at se paa hende: „Minna, jeg har en stor Bøn til dig, gjør mig ikke noget Smerteligt, der vil blive endnu smerteligere ved Klager og Bebrejdelser; gjør mig ikke svag, men styrk mig.“

„O Marie, hvad er der skeet?“

Jeg fortalte hende om den Plads, jeg havde faaet; jeg stildrede den med de lyseste Farver; derefter læste jeg Brevet, som med Undtagelse af det Sted, hvor jeg var nævnet, var kjerligere, end vi havde haabet, høit for hende.

„Hvor fortryder jeg for at have onsket en bedre Sjæbne; o Marie, jeg skulde blot have bedet, at vi ikke maatte adskilles. Jeg kan endnu ikke rigtig tro det, det klinger for mit Dre, men vil ikke trænge ind i mit Hjerte. Det var en Mulighed, jeg aldrig har tænkt mig, at du skulde ud mellem Fremmede. Jeg kan ikke være stærk, Marie, jeg maa græde; hvor langt hellere vilde jeg ikke tage ud; jeg synes, at jeg næsten kunde være lykkelig, hvor det skulde være, naar jeg vidste, at du var hos Moder og havde det godt.“

Mennesket er egoistisk, Minnas inderlige Kjerlighed, hendes Taarer trostede mig og lindrede min Sorg.

„Gud har lagt et tungt Kors paa os, Marie.“

„Vi maa ikke være utaknemmelige; Gud skaanedes Moder; havde vi mistet hende, da havde det været et saa tungt Kors, at dette, sammenligningsvis, forekommer mig meget let. Desuden have vi godt af at se os lidt omkring, af at blive lidt selvstændige; vi ville skrive til hinanden hver Uge, og naar Moder er bleven fuldkommen roft og fuldblommen forsonet med sin Broder, da ville vi igjen flytte sammen og skonne endnu mere paa vor Lykke end før.“

„Slaget kom for pludseligt, Søster; jeg kan ikke lægge Planer, jeg kan ikke haabe. Sæt dig ind til Moder, vær hos hende, saalænge du kan; o Marie, hvorledes skal jeg kunne sige hende det, hvorledes troste hende, dog det er Synd af mig at bedrove dig, gaa du kun rolig ind til Moder; jeg skal imidlertid pakke dit Toi ind.“

Det lille Middagshord var prydet med Blomster som til en Fest, mine Livretter bleve serverede, men vi vorte dem ikke. Minna skjulte sine Taarer for mig, som jeg mine for hende.

Om Eftermiddagen gif jeg ud til Mette for at tage Afsted. Hun kom aldeles ud af sig selv. Moder og Minna vilde reise snart, jeg strax; hun kunde ikke blive flog derpaa; det var uhørt; det løb rundt for Mette. Atter og atter maatte jeg forklare det, tilsidst forstod hun det ogsaa, løb saa op i sit Kammer og kom tilbage med en Solospecie. Den skulde jeg have, hun tog ikke mod et Afslag; det skulde være en Lykkeskilling.

Det var saa smukt af Mette at give mig en Del af „de gode Dage til Alderdommen“: jeg listede mig ind og lagde den i Husholdningskassen, hvor der næsten var Ebbe; bring den Lykke, tænkte jeg.

Moder slumrede, jeg kysede hendes Pande, hendes luffede Dine, hendes Haand.

„Farvel, Minna.“

„Farvel, Søster, mit Hjerte er for fuldt, jeg kan Intet sige dig.“

Mit Hjerte var ogsaa fuldt, saa fuldt, som om det skulde briste; hele min Tanke var en Betsignelse over det Hjem, hvori jeg saa kjærligt var optaget, og som jeg nu skulde forlade.

„Kom herhen en af Dagene, Marie.“

„O ja, det skal jeg.“

Slagterens Dreng, som undertiden gik os tilhaande, bar min Kuffert. Jeg skyndte mig bort og vovede ikke at se mig tilbage.

„Det gjør mig hjertensondt, lille Frøken, at De skal ud og stride for Brødet;

det er ikke Spøg at komme hjemmefra; jeg huffer nok, hvad jeg doiede, men naar man barestens kan holde Modet oppe den første Tid, gaar det siden af sig selv. — Naa, her er det nok.“

Mit Hjerte bankede stærkt af Ungstelse, medens vi steg op ad den brede, herskabelige Troppe. Ole satte min Kuffert udenfor Døren, lovede at hilse hjemme og gif sin Bei. — O, jeg var saa ene, saa forladt, dog nei, Gud var hos mig, den bedste Fader vaagede over mig, jeg sølte det tydeligt, aldrig havde min Tro været stærkere end i dette Dieblif. Han, uden hvis Villie ingen Spurv falder til Jorden, vilde ogsaa nok sørge for mig. (Fortsættes.)

Ser Nar blandt de røde Indianere.

(Af Missionær Baierlein).

(Fortsættelse).

Saa hændte det, at et Antal Kolonister vilde nedfætte sig ved Ohiofloden, og paa Veien derhen bleve de bestjaltne af nogle Indianere. Dette ansaa de for tilstrækkelig Grund til at øve følgende Grusomheder: De forsamlede et Antal Mænd, udnævnte en af sin Midte ved Navn Cresop til Kaptein og gif saa afsked paa Indianerjagt. Snart traf de nogle af dem, og af disse skjode de saa mange, som de kunde. Paa Tilbageveien fra denne Heltedaaad saa de en gammel Mand med nogle Koner og Børn sætte over en Flod. De fyrede og dræbte dem alle. Dette var Høvdingen Logans Familie, der var ganske uskyldig i den ondtalte Forbrydelse mod de Hvide. Derpaa fandt Nybyggerne et Antal Indianere paa den anden Side af Floden. Disse bleve indbudte til at drikke Rum

med dem. De kom, man gjorde dem drukne, og i denne Tilstand bleve de alle dræbte. Blandt disse var Høvdingen Logans Broder og Søster.

Høvdingen Logan var en fredelskende Mand. Hans Fader Shitellimas havde været en Kristen og tilhørt Brødremenigheden og var i Aaret 1749 „såligen henvandret i Herren“. Ogsaa hans Son og Efterfølger Logan elskede de Hvide og Frede. Han vidste ogsaa at afholde sin Stamme fra at Deltagelse i Krigene med de Hvide. Men denne Grusomhed, ved hvilken hans hele Familie blev udryddet, ophidsede ham til Hævn. Han søgte Hjælp hos sine Allierede; thi han var Høvding for Canugaerne, som var en af de „six nations“, hvilke tilsammen dannede en Fiende, der ikke var at foragte. Kolonisterne udrustede

derfor en Hær paa 3000 Mand og sendte den mod Logan. Enden paa denne Kamp, i hvilken der flød meget uskyldigt Blod paa begge Sider, kunde let forudsees. Pile og Buer kunde ikke staa sig mod Skydebaaben og de stumpe og korte Stridskøller ere usle Baaben i Sammenligning med skarpe Sværd. Disse Sværd synes ogsaa at have gjort et mægtigt Indtryk paa Indianerne; thi indtil denne Dag benævnes de daværende Kolonister og de nuværende Amerikanere efter dem; de kaldes Richimakoman d. e. Kan-
k n i v e.

De overvundne Indianere maatte til-
sidst bede om Fred. Logan sendte føl-
gende Meddelelse til Guvernøren:

„Jeg opfordrer hvilkensomheft Hvid til at sige, om han nogenstunde kom hungrig til Logans Hytte uden at faa Mad; om der nogenstunde kom Nogen, som var fillet og nøgen, uden at han fik et Klædningsstykke! Under den lange blodige Krig blev Logan rolig i sin Hytte, en Fredens Ven. Saa stor var min Kærlighed til de Hvide, at mine Landsfolk pegte paa mig og sagde: Logan er den hvide Mands Ven! Jeg vilde ogsaa have holdt Fred med Eder længere; men Kaptein Cresop har med holdt Blod, uden ringeste Marsag, myrdet alle mine Slægtninger uden engang at skaane min Kone og mine Børn. Fra nu af flyder ikke en eneste Draabe af mit Blod i noget levende Væsens Årer! Dette opirrede mig til Hævn. Jeg har forjagt Hævn; jeg har vættet min Hævnlyst; jeg har dræbt Mange. Paa mit Lands Vegne fryder jeg mig ved Fredens Straaler. Men tro kun ikke, det er af Frygt, jeg er glad. Logan kjender ikke Frygt: Han vil ikke flygte for at redde sit Liv. Thi hvem er der nu paa Jorden, som vilde sørge over Logan? Ikke En.“

Nogle Dage efterat Freden var sluttet, blev ogsaa denne ædle Høvding ihjelslaet af de Hvide, medens han var paa en Reise.

Da der i Aaret 1815 atter var sluttet Fred mellem England og de Forenede Stater, søgte man paany at fratvinge Indianerne mere Land, og man angav ogsaa deres Deltagelse i Krigen som Grund dertil. Under et Møde mellem Regjeringens Betjente og de indianske Afsendinger reiste Makabemanini d. e. den sorte Torden, sig op og sagde:

„Min Fader: Laan mig Dre; hor med Kølighed, hvad jeg vil sige. Jeg skal tale tydeligt. Jeg taler ikke med Frygt og Bæven. Jeg har ikke gjort dig Fortræd, og Uskyldighed kjender ingen Frygt. Jeg vender mig til Eder alle, Rodhuder saavel som Hvidhuder; hvo er den Mand, som tænker paa at optræde som min Anklager? Mit Fader, jeg forstaar ikke rigtig disse Ting. Jeg er just sat i Frihed; skal jeg atter lægges i Kænger? Mit Sindelag er det mig ikke muligt at forandre. Du ved maaste ikke, hvad jeg taler om; men det er Sandhed, og jeg kalder Himmel og Jord til Vidne paa, at jeg paa alle mulige Maader blev tilskyndet til at have Stridsvæsen mod dig; dog gjorde jeg det ikke; thi jeg kunde ikke tro, at du var min Fiende. Hvis dette skulde være en Fiendes Færd, saa vil jeg aldrig være din Ven.“

Du ved, at jeg har truffet mig tilbage fra mine tidligere Opholdsteder. Jeg kaldte mine Krigere; vi ragte Fredspiben sammen og besluttede at være Venner med Langkuivene. Jeg sendte dig en Fredspibe; den var lig denne her; du har modtaget den. Jeg sagde dig, at dine Venner skulde være mine Venner, og dine Fiender mine Fiender. Hvis dette skulde være en Fiendes Færd, saa bliver jeg aldrig din Ven.

Men hvorfor fortæller jeg dig dette! Jo, fordi det er Sandheden. Det er en sorgelig Sandhed, at et Menneſtes gode Handlinger blive begravede dybt i Jorden, men hans onde Handlinger fremtrækkes nøgne og stilles til Skue for hele Verden. Da jeg kom hid, kom jeg i Benſtab; jeg tænkte lidet paa, at jeg her ſkulde blive mødt til at retfærdiggjøre mig. Jeg har ingen Undſkyldning at gjøre. Havde jeg været ſkyldig, vilde jeg være kommen forberedt derpaa. Men jeg har ikke mere at ſige her i dette Raad, jeg vil kun gjentage, hvad jeg har ſagt til min ſtore Fader (de Forenede Staters Præſident). Det var ſimpelthen dette: „Jeg kan aldrig ſtille mig ved Land.“ Hidindtil er jeg bleven bedragen. Atter kalder jeg Himmel og Jord til Vidne og røger denne Pibe til Tegn paa mit Alvor. Er du oprigtig, ſkal jeg give dig den. Naar den berører dine Læber, maatte da Røgen ſtige til Veirs, ſom en Sky, og bortføre al Dviſt, ſom er opkommen mellem os.“ —

Endnu tydeligere udtalte Høvdingen Metea ſig i vor Tid for Guvernøren af Michigan. Hans Tale lød ſaaledes:

„Min Fader, hør med god Villie og tro, hvad vi ſige. Du ved, at vort Land engang var meget ſtort og bredt; nu er det ſammenkrummet til et lidet Punkt, og dette vil du ogsaa have! Det har vaakt os til alvorlig Eſtertanke. Du ſkender dine Børn (d. e. Indianerne). Da du forſt kom iblandt dem, hørte de paa dine Ord med aabne Øren. Hver Gang du udbad dig en Gunſt, havde vi altid villige Øren, og vort eneſte Svar var altid „Ja“. Dette ved du ſelv. Vore Fædre ere alle nedſtegnede i ſine Grave; de havde Forſtand. Vi ere unge og uforſtandige, men vi vilde ikke at gjøre Noget, ſom de maatte miſbillige, hvis de endnu vare i Live. Vi frygte for, at det vilde være en Fornær-

melse mod deres Aander, hvis vi ſolgte dette Land, hvor de have ſine Grave, og vi ere ogsaa bange for at fornærme dig ved ikke at ſælge det. Dette har vaakt mange ængſtelige Tanker hos os. Vi have holdt Raad med hverandre og have fundet, at vi ikke kunne ſtille os ved vort Land. Det er givet os af den ſtore Aand til Jagtmarker og Maisagre, forat vi der ſkulle leve og dø. Han vilde aldrig tilgive os, hvis vi ſolgte det til Andre.

Da du forſt bad os om Land mod Nord (i Michigan), da jagde vi: „vi have en liden Smule“, — og kom overens om at ſælge dig et Stykke, af hvad vi havde, men vi mærkede ſnart, at vi hverken kunde eller vilde bortgive mere. Nu kommer du og vil have mere. Du ſaar aldrig nok. Vi have allerede bortgivet ſtore Strækninger, men du er ikke tilfreds. Vi vide ikke, hvor længe vi ſkulle leve, men vi ønske dog, at vore Børn ogsaa ſkulle have Rum til at jage. Du tager lidt efter lidt alle vore Jagtmarker fra os. Dine Børn drive os kun foran ſig. Vi begynde at blive beſværrede. Det Land, ſom vi have afhændet, kan du beholde, men mere ſælge vi dig ikke. Du tænker maatte, at jeg taler i Hefſtighed; men mit Hjerte er godt mod dig. Jeg taler ſom et af dine egne Børn. Jeg lever af Jagt og Fiſkeri, og mit Land er allerede for lidet. Hvorledes ſkulde jeg ernære mine Børn, hvis jeg bortgav det hele? — Vi have nu ſagt dig Alt, hvad vi have at ſige. Dette er, hvad vi have beſluttet i vort Raad, og nu har jeg ſagt dig det, det er mit Folks Røſt. Vi tænke intet Ondt om dig. Vi tale til dig med et godt Hjertelag, med venlige Folelſer.“ —

Og dog maatte de opgive Alt, hele Michigan, uden engang at ſaa beholde en Reſervation, hvilket ellers var det Almindelige. Men det tillodes dem at

kjøbe nogle hundrede Acres til den almindelige Regjeringspris, naar de havde skiftet sig ved alt sit Land!

At det var med tunge Hjerter, Indianerne pleiede at forlade sine Fædres Bopæle og Grave, viser blandt Andet følgende Tildragelse:

I Mæret 1804 anmodedes Indianerne om at afstaa det Land, som nu danner Staten Illinois, men det var kun de mindre anseede Høvdinger, som gik ind derpaa. Da nu Tiden kom, at Indianerne skulde forlade dette Landstrøg, erklærede de mægtigste Høvdinger, at de Intet vidste om Salget; de vilde derfor ikke drage bort, men rustede sig til Krig. Imidlertid lode de sig dog berolige og lovede at flytte. En Handel blev afsluttet paa følgende Maade: En rund Sum blev nævnt, som de skulde have for Landet. Pengene fik de ikke se, men de skulde aarlig erholde et vist Antal Yards med Kalico (d. e. Bomuldstøi) samt omtr. \$10. for hver Familie som Kenter af Kjøbesummen. Høvdingerne erholdt omtrent det Dobbelte. Hvor saadanne Handeler bleve afsluttede, havde man ogsaa bragt tilstede alle Slags smukke Sager for at fange Hjerterne: røde Tæpper, Jagtgeværer, Ammunition, Klæde, Bomuldstøi, Silkebaand, Perlebaand og lignende. Senere hen bleve Tæpperne slettere og Dalerne færre f. r. hvert Aar, efter som Regjeringsagenterne, der skulde uddele disse Ting, bedrog de stakkels Indianere. Thi ærlige Regjeringsagenter ere ligesaa sjældne i Amerika som i Rusland; Vantroen bærer i Frihedens Land de samme Frugter som Overtroen i Despotiets.

Indianerne forlode altsaa Illinois. Men efter nogle Aars Forløb fik de Hjemve, og vendte endnu engang tilbage til sine Fædres Grave. De sloge sig dog ikke ned nogetsteds, men reiste blot

gjennem Landet. Et Kompani Landmilitis overfaldt en Del Indianere og dræbte dem. Derved kom det dog til at gaa dem meget ilde, thi Høvdingeren Sorte-Orn var i Nærheden og hævnede sig paa Militæret for sine Folk. Og da han nu engang havde begyndt at skalpere, saa vedblev han dermed. Han overfaldt de Hvides mere affidesliggende Setlementer, dræbte, hvad der ikke var flygtet, og satte Ild paa deres Boliger. Men snart drog to Hære i Marken mod ham, og han maatte vige. Han sendte nu en hvid Fane til sine Fiender og begjærede at underhandle, men disse skjode hans Udsendinger og tvang ham saaledes til at fortsætte med sit blodige Værk. Endelig blev han aldeles overvunden, omringet paa alle Kanter og med 10 andre Høvdinger taget til Fange. Han blev nu lagt i Kænter, og han ventede ikke andet end Pinsler og Død. Førend han kom i Kænterne, holdt han dog følgende kraftige Tale:

„J have taget mig og mine Krigere til Fange; dette smerter mig meget. Thi jeg haabede, at, om jeg end ikke kunde overvinde Eder, saa vilde jeg dog i lang Tid volde Eder megen Nød. Jeg søgte at overfalde Eder fra et Baghold, men Eders sidste General forstaar Indianerkrigen. Jeg besluttede at styrte mod Eder og hjempe med Eder Mand mod Mand, men Eders Geværer sigtede godt. Kuglerne sløi ligesom Fugle gennem Luften og peb os om Ørene, som Binden piber gennem Træerne om Vinteren. Mine Krigere faldt omkring mig; det var stræffeligt. Jeg saa min Ulykkesdag for mine Dine. Om Morgenen var Solen mørk, da den opstod, om Aftenen sank den lig en Ildfugle bag en sort Skj. Det var den sidste Sol, som skinnede paa Sorte-Orn. Hans Hjerter er dødt. Han er den hvide Mand's

Fange, de ville handle med ham efter sit Godtbefindende; men han kan udholde Pinslerne; han skrækkes ikke for Døden. Han er ingen Kujan; Sorte = Orn er en Indianer. Han har intet gjort, hvorover en Indianer behøver at skamme sig. Han har kæmpet for sit Folk, for sin Hustru og sine Børn mod den hvide Mand, der klar ud og klar ind kom for at bedrage ham og indtage hans Land. Du kjender Arfagen til denne Krig; den er bekendt for enhver hvid Mand; de skulde skamme sig over den. De Hvide foragte Indianerne og jage dem fra deres Bopæle. Men Indianerne bedrage ikke. De hvide Folk tale ilde om Indianerne og se med Foragt ned paa dem; men Indianerne hve ikke og stjæle ikke.

En Indianer, der var saa slet, som de hvide Folk ere, fik ikke Lov til at leve blandt vort Folk. Han vilde blive ihjelslagen og blive til Føde for Ulvene. Vi have bedet de Hvide at lade os være i Fred, men de følge os altid i Hælene og spærre vore Veie. De snoede sig imellem os som Slangerne. De forgiftede os ved sin Omgang. Vi vare ingensteds sikre. Overalt vare vi i Fare. Vi bleve ligesom de: Hylere, Løgnere, Horkarle, Dagdrivere, Sladderhanter og Døgeniter. — Vi gik til vor Fader (Præsidenten); hans store Raadsforsamling lovede os Guld og grønne Stove; men vi fik ingen Hjælp, Sagerne bleve værre. Der var ingen Hjort i Skoven. Pungdyret og Bæveren flygtede, Næringsfilderne udtørredes, og vore Hustruer og Børn lede Nød. Da saa vi op til den store

Land. Vi sammenskabte et Raad og optændte den store Fld. Da fremstod vore Fædres Land og traadte ind iblandt os. Han befalede os at hævne vor Uret eller dø. Vi talte alle ved Raadets store Fld. Den var varm og listig. Vi lode Krigsraabet hve og toge Stridsøxen i vor Haand. Vore Knive vare færdige. Sorte = Orns Hjerte slog høit i hans Barm, da han førte sine Krigere i Slaget. Han er tilfreds. Fornøiet vil han gaa til Mandernes Land. Han har gjort sin Pligt. Hans Fader vil der møde ham og give ham Ros.

Sorte Orn er en ægte Indianer. Han vil ikke jamre sig som en Kvinde. Han har et Hjerte for Hustru og Børn og Venner, men han er ubekymret for sig selv. Han er bekymret for sit Folk; det vil komme til at lide. Han beslager dets Skjæbne. De hvide Folk skalpere ikke Hovedet; de gjøre det, som er værre: De forgifte Hjertet. Det er ikke trygt at være iblandt dem. Den røde Mand bliver ikke skalperet blandt dem, men efter nogle Aars Forlob blive de ligesom de Hvide; man vil ikke mere kunne tro dem. Ligesom hos de Hvide ville de behøve ligesaa mange Embedsmænd, som der er Personer, forat holde dem i Tømme. Thi saaledes er det jo blandt de Hvide.

Farvel, mit Folk! Sorte Orn forsøgte at frelse dig og hævne din Uret. Han drak de Hvides Blod. Nu er han fangen, og hans Planer ere fraubede. Han kan ikke gjøre mere. Hans Sol er nedgangen for aldrig mere at gaa op. Farvel, mit Folk!" (Fortf.).

Tilfældets Verden *).

Den Aaastand (af Gudsfornegeterne), at Verden er opstaaet ved Tilfældet og regjeres af Tilfældet, er den største Daarstaaelse. Dette erkjendte allerede Hedningerne. Saaledes siger Cicero, den berømte romerske Statsmand, oftere med den største Bestemthed, at Verden ikke er tilbleven ved Tilfældet, men ved Gud. Bragte Noget, siger han, Posidonius's Planetarium, som fremstiller Solens, Maanens og Stjernenes Løb, til Sythien eller Britanien, saa vilde Ingen i disse barbariske Lande tvivle om, at Maastrømmen var et Værk af en forstandig Mester. „Men disse“, siger han om Gudsfornegeterne, „ære Tvivl, om Verden er fremkommen ved et Tilfælde eller meget mere ved guddommelig Forstand og Aand; de mene, der hører mere til ligesom Aristoteles at efterligne Stjernernes Bevægelser end at bevirke disse Bevægelser.

Saa snart Filosoferne havde iagttaget, at Himmellegemernes Bevægelser vare bestemte og ligelige, at Alt var fast ordnet og uforanderligt; saa maatte de indse, at denne himmelske Bygning maatte have ikke blot en Beboer, men ogsaa en Konge, Styre og, saa at sige, en Bygmester.“

Dette lærer ogsaa den følgende billedlige Fremstilling af Todd, som vi oversætte fra det Engelske.

Ved Foden af et anseeligt Bjerg i Asten stod en Hytte. Rundt om den vare Spadsjergange, styggesfulde Lunde og Frugttræer, saa herlige, som man ellers ingensteds fandt dem. Solen skinnede ikke paa nogen yndigere eller prægtigere Egn. Dette var den gamle lykkelige Hafeds Hjem. Han havde opbygget

Hyttens, forskjønnede dens Omgivelser og levet og forsket her mere end 80 Aar. I alle disse Aar havde Solen aldrig forglemt daglig at besøge ham, Hosten var aldrig mislykket, Pesten havde aldrig overfaldt ham, og Bjergstrømmene vare aldrig blevne udtørrede. Hans Ungdoms Hustru levede endnu for at opmuntre ham, og hans Søn og hans Datter vare saa velopdragne, at der i det hele Land ikke fandtes deres Lige. Dog, hvem kan sikre sig den jordiske Lykkelig- hed? I en kort Uge berøvedes Hafed alle sine Glæder. Hans Hustru forskjø- lede sig, en heftig Feber paafulgte, og Hafed saa, hun maatte dø. Hans Søn og Datter vendte udmattede og syge til- bage fra sin Moders Begravelse. Tje- neste-pigen gav dem Noget, som de holdt for en uskyldig Medicin. Efter nogle Timer viste det sig, at det var Gift. Hafed saa, at de maatte dø; thi Natu- rens Love ere bestemte, og Gift er dræ- vende. Han begrov dem i en dyb, bred Grav, og, som det syntes, begrov han dermed ogsaa sin Fornuft og Religion. Han afrev sit graa Haar, forbandede Dagslyst og ønskede, at Maanen maatte forvandle sig til Blod. Han anklagede Guds Visdom i hans Verdensregjering og paastod, at alle Love, som han havde givet, vare uretfærdige, unyttige og værre end ingen. Han ønskede, at Tilfældet maatte regjere Verden, eller idetmindste, at han ved sin Død maatte komme i en Verden, hvor der ingen Gud var til at give faste Love.

Midt i Hafeds Have stod et stjønt Palmetræ. Under dette sad Hafed den anden Aften efter hans Børns Begra-

*) Fra Bogen „Der er en Gud“. Et Forsvarskrift mod Santro'n. Koster indbunden \$1.00 hos S. L. Lee, Decorah, Iowa.

velse. Foran ham laa det yndige Landskab, over ham hvævede sig den herlige Himmel, og den prægtige Maane viste sit lyse Ansigt. Dog forgjæves saa Hafed alt dette; Bitterhed fyldte hans Sind, hans Tunge knurrede, hans Hjerte var fuldt af Anklager mod Gud.

Som det blev Nat, syntes Hafed, at han sov ind. Som han troede, at han vaagne, var han paa et andet Sted. Alt omkring ham var nyt. Medens han undrede sig herover, saa han en Skabning komme hen til sig, som syntes ham lig en Abe; men alt efterføm den kom nærmere, saa han, at den lignede et Menneske, dog i enhver Henseender saare uformelig og misdannet. Saa snart Stikkelsen var naaet hen til Hafed, gik den rundt omkring ham, som om han var et høiere Væsen, og raabte: „Sjønne, sjønne Kreatur!“ „Sy, skam dig“, sagde Hafed, „behandl du en Fremmed saa haanligt? Lad din Spas fare og sig mig hellere, hvor jeg er, og hvorledes jeg er kommen hid.“

„Jeg ved ikke, hvorledes du kom hid, men du er i vor Verden, som vi kalde Tilfældets, fordi Altting her sker ved Tilfældet.“

„Al, er det sandt? Det maa være herligt! Dette er just en Verden for mig. Al, havde jeg altid levet her, mine sjønne Børn skulde da ikke være døde paa Grund af en taabelig og unaturlig Lov! Kom, vis mig denne Verden, thi jeg længes efter at se den. Men have I virkelig ingen Gud her, heller ikke nogen til at gjøre Lov for at regjere Eder efter Forgodtsbefindende?“

„Jeg ved ikke, hvad I forstaar ved Gud; vi have intet Saadant her, intet uden blot Tilfældet. Dog, gaa med mig, og du skal snart lære at kjende Alt.“

Som de gik videre, bemærkede Hafed, at alle Ting saa sælsomme og besynder-

lige ud. Noget af Græsset var grønt, noget rødt, noget hvidt, noget friskt, noget visnet; alle Arter vare blandede med hverandre, og det hele Syn var saare pinligt.

Han stod stille for at betragte en Frugthave. Her havde Tilfældet drevet sit Spil. Paa et Agletræ af ædelt Udseende saa han ingen andre Frugter end store, lange Agurker. Et lidet Ferskentræ holdt paa at blive knust under Græskarrens Vægt. Nogle Træer voxte med Toppen nedad og strakte sine Rodder i Højden. Høst og her vare store Huller, gjennem hvilke man havde forsøgt at trænge 20—30 Fod i Dybden for at saa fat i Frugterne.

Beviseren sagde, at det var høist usikkert med disse Træer, og man kunde aldrig vide, hvilke Frugter et Træ vilde bære. „Det Træ, som dette Aar bærer Agurker, kan det næste Aar frembringe Poteter, og du maa tænke grave 20 Fod efter hver Potet, du vil have.“ Snart derefter mødte de et andet „Tilfældigheds-Menneske.“ Hans Ben vare af saare ulige Længde, det ene havde intet Kne og det andet ingen Ankel. Hans Dren sad paa hans Skuldre, og om Hovedet havde han et tykt sort Bind. Han kom slingrende sin Vej, og Hafed spurgte ham, naar han havde mistet sit Ansigt. „Jeg har ikke mistet det“, sagde han, „men da jeg blev født, dreiede mine Dine sig ved „et Tilfælde“ indad isædetfor udad, og da Bagsiden staar ud, saa er Dyset mig saare smerteligt, hvorfor jeg bruger at tildekke Ansigtet. Dog er jeg ikke værre faren end mange Andre. Min Broder har et godt Die ovenpaa Hovedet, men det ser alene i Hviden, og Solen har næsten ødelagt det.“

De standsede for i en Gaard at bese noget „Tilfældigheds-Rvæg.“ Nogle af Dyrene havde tre Ben, andre havde Ho-

vedet paa den modsatte Side af Legemet, nogle vare bedækkede med Uld, hvorfor de i det altid tropiske Klima holdt paa at forgaa af Hede, andre vare halvt Hest, halvt Dyr. Kjødrene havde unge Kameler, som fulgte dem, istedetfor Kalve. Der fandtes Elefanter med Faarehoveder, Heste med Klør som Løver, og Gjøes, som trampede omkring i Gaarden med Høver som Heste. Alt var just et Tilfældets Verk.

„Dette“, sagde Veiviseren, „er en udvalgt Samling af Kvæg. Dens Mage har du hidtil ikke seet.“

„Det er sandt, ganske sandt“, raabte Hafed.

„Alt, men Eieren har heller ikke sparet nogen Møje eller Beføstning for at samle den. Jeg tror ikke, at der nogensteds i hele denne Tilfældigheds-Verden gives en anden saadan Samling.“

„Det er høist rimeligt“, sagde Hafed.

Just som de vilde forlade Gaarden, kom Eieren ud for at beundre sine Skatte, for at foreviise dem og tale om dem. Han ønskede at se Hafed, men tilfældigvis var hans Hoved saa nær Jorden, mellem hans Fødder, saa at han maatte stige op paa en Muur for at se den Fremmede. „Nuse mig ikke for lykkelig“, sagde han, „om jeg har saa mange og saa fuldkomne Dyr. Alt, selv i denne fuldkomne og lykkelige Verden gives der endnu mangeslags Mangler. Sin skjønne Ko derhenne giver istedetfor Mælk intet andet end lunkent Vand, og dens Kalv, det arme Præ, døve, før den var en Uge gammel. Nogle af dem ere stovblinde, andre kunne ikke leve i Lyset, og kun saa af dem kunne høre. Ikke to af dem æde det samme Foder, og det koster meget Arbejde at forsørge dem. Jeg ønsker ofte, jeg heller var en fattig Mand.“

„Jeg tænker, jeg gjorde det samme“, sagde Hafed.

Medens de talte saaledes, befandt de sig pludseligt i Midnatmørke. Solen var forsvunden, og Hafed kunde en Tidlang ikke se sin Veiviser. „Hvad er der skeet?“ sagde han.

„D, intet usædvanligt“, svarede Veiviseren. „Solen er tilfældigvis just gaaet ned. Den har ingen regelmæssig Tid, hvori den sfinner, men den gaar og kommer, som Tilfældet vil, og forlader os pludseligt, som I ser.“

„Som jeg ikke ser“, sagde Hafed; „dog haaber jeg, den i ethvert Fald kommer igjen til bestemt Tid.“

„Det kommer alene an paa Tilfældet, min Herre. Undertiden er den borte i Maanedsvis, undertiden i Ugevis og undertiden kun i nogle Minutter, — ganske som det behager „Tilfældet.“ Det er ikke umuligt, at vi først faa se den igjen om nogle Maaneder, dog vender den maaste ogsaa strax tilbage.“

Som Førereren gik videre, viste sig med en Gang til Alles store Glæde Solen paany. Lyset kom imidlertid saa pludseligt, at Hafed først mente, at han var bleven rammet af Lynet, og virkelig for han ogsaa med Hænderne til sine Dine for at forviise sig om, at de endnu vare funde. Derpaa lagde han Hænderne paa sine Dine, indtil han lidt efter lidt kunde taale Lyset. Nu var der en Glæde i Solen, som han aldrig før havde seet, og det var trykkende varmt. Luften kjendtes som en varm Don. „Alt“, sagde Kvæg-hjordens Eier, „vi maa nu brænde op af Hede. Min stakkels Uld-Dyr maa oieblittelig dø. Elendig Lykke, elendig Lykke for os! Solen er nu kommen os meget nærmere, end den var før. Dog vi haabe, at Tilfældet snart atter fører den længere bort, og at den næste Gang bliver i behørig Afstand.“

Solen udsendte nu sin Varme i saa frygtelig Grad, at de vare glade over at

finde Besyttelse mod den i et Hus. Det var dog en ynkkelig Bygning af Udseende. Hafed kunde ikke lade være at sammenligne sin Hytte med den. Noget af Træverket var allerede raadent, thi Træet var tilfældigvis i alle sine Bestanddele ikke af samme Bestaffenhed. Nogle Bord vare som Papir, hvorfor Spigerne rev dem i Stykker, og de gif løse og hang ned. Man indbød Hafed til et Maaltid. Som han sad ved Bordet, bemærkede han, at Enhver havde sin særegne Spise, og at ikke To kunde spise samme Ret. Man forklarede ham, at Tilfældet vilde det saaledes, at den Næring, som den Ene kunde nyde, var Gift for den Anden, og at det, som var en Lækerbidsten for den Ene, skyldte den Anden med Væmmelse.

„Jeg formoder, at dette er Kaffe“, sagde Hafed, „og jeg beder om en Kop.“ Den blev bragt ham. Han havde en Stund lidt af Tandpine, og hvor forfærdet blev han ikke, da han drak og mærkede, at det var Is i smaa Stykker just saa store som Duehaag. „Kaldes Isvand Kaffe her?“ sagde Hafed, medens han trykkede Hænderne til sine Kinder, idet hans Tænder skalv af Smerte. „Det er just, som det tilfældig træffer sig. Vi sætte Vand over Ilden, og undertiden koger det, nudertiden fryser det. Det er alt Tilfældets Verk.“

Hafed stod op fra Bordet med stor Bedrøvelse. Han tænkte paa den Verden, hvori han havde levet, og paa det Forbigangne. Han havde ønsket at leve i

en Verden, hvor der ingen Gud var, og hvor Tilfældet regjerede Alt. Her var han nu, og her maatte han leve. Han kastede sig paa en Seng og raabte, at det Forbigangne maatte vende tilbage, den skønne Verden, hvori han engang havde levet; han tilbagesaldte sin Utaknemmelighed, sin Knurren mod Guds Visdom og Godhed. Han græd som et Barn. Han vilde bede og begyndte paa en Bøn, men da erindrede han sig, at der her ingen Gud var, Intet til at styre Begivenhederne, Intet uden det blinde Tilfælde. Han udgjød mange og bitre Angerens Taarer. Til sidst græd han sig i Sovn.

Da Hafed atter vaagnede, sad han under sit Palmetræ i sin egen skønne Have. Det var Morgen. Til bestemt Tid gif den herlige Sol op i Osten, Markerne vare alle grønne og friske, Træerne stode alle med den rette Ende i Høiden og vare bedækkede med Blomster, og Fuglene sang sin Morgensang. Hafed stod op, gjentakke den græselige Drøm i sin Erindring og græd af Glæde. Han var atter i en Verden, hvor intet Tilfælde regjerede. Han saa op og vendte sig til Himmelen Gud, Lovens og Ordenens Gud, og gav ham Eren og bekyndte, at hans Veie vistnok ere uudforskelige, men dog fulde af Visdom. Fra nu af var han et nyt Menneske; Intet bevægede ham mere til Taknemmelighed, naar han knælede ned, end den Visshed, at han levede i en Verden, hvori Gud efter bestemte Love regjerer vist og harmhertigt.

Amerikanske Hoteller *).

Hvis man i Tydskland, Frankrige eller Italien tager ind paa det allertarveligste lille Hotel, er man lige god baade i sine egne og Andres Zine. Her derimod nyttter det aldeles ikke at tage ind paa Smaahotellerne. Dels ved man jo ikke, hvilkte Huller man kan rage ud for. Dels kan man altid rekisere, at Ens vordende Bessendte — forudsat at man kommer med Ubefalingsbreve — ikke vil vedkjendes En, hvis man ikke bor i et Hus, som er „highly respectable“. Man maa ikke optræde som Smaafolk.

Naar man imidlertid har sovet mere end en Nat i Duften af Surkaal, Tobak, Røg og andre mindre bestemmelige Vel lugter, egne for simplere europæiske Vertshuse, føler man sig næsten skamfuld, naar man vaagner i et stort amerikansk Hotel. Man gnider sig i Dinene, man kjender sig ikke selv, og først efter en god Stunds Eftertanke erindrer man, hvorledes man er kommet hid, hvor man nu ligger i sin med Springffedre forsynede Seng. Stort Bærelse, høit under Loftet, lyst Bræsjeleretteppe, Marmorfamin, vældig Lysekrone, Valnødtæesmøbler, og gjennem den halvtlukkede Dør skinner man et Badesværelse med en Mængde Haandklæder af forskjellig Form og Størrelse, Kræner, Badekar, Marmorvæskvandsstel osv. Dette er nok for at gjøre en almindelig Rejsende generet. Men man kommer endelig til at erindre, at allerede paa Jernbanen en Mand af et Bybudslag er gaaet gjennem Vognen raabende: „Bagage, Bagage!“ at man har givet ham Nummeret paa sin Kuffert og Hotellets Adresse, betalt 50 Cents og i Bytte faaet en Kvittering. Ved Stationen stiger man, fri for alle Dunsorger for sine Sa-

ger, ind i en Omnibus, betaler sin Billet til Vagets Opvægnsmænd og føres dieblifkelig til Hotellet. Intet Staak med Droschekuffte, ingen Pruten med Berere. Alt systematiseret, altid bestemte Priser!

En Neger, undertiden fulgt af flere „Smaaforte“, kommer ud, saasnart Omnibussen standser ved Hotellets Dør. De tage vare paa Badstætte, Reisetoi m. m. Men man behandles af dem alle med en vis Agtelse. Det er ikke som i Europa, at hele Sværmen af store og flirende Tjenere under mystisk Klokkeringning farer ud og river fra den Rejsende, der allerede betragtes som et retmæssigt Bytte, alle hans Sager. En tager hans Paraph, en anden hans Badstætte, en tredie hans Blæd osv., og førend man kan faa tænkt over, om man vil blive eller ikke, ser han det sidste Skimt af sin Badstætte forsvinde paa Toppen af en høi Trappe. Her er intet saadant Karveri. Her gaar det til paa følgende Maade; man føres ind i den store Forstue, skriver sit Navn i en stor Bog, faar af Overkellneren en stor Nøgel, hvis høie Nummer synes at antyde 5te eller 6te Etage. Træt af Rejsen gruer man for alle disse Trapper, sukker, men soier sig dog i sin Skjæbne og begynder at stige opad den brede Trappe. „Nei, denne Bei mister, kom hid, her, if you please,“ raaber en Stemme bag En, og De vender Dem om og finder Deres forte Ben, som tog vare paa Deres Sager, helt forundret over Deres landlige Uvidenhed. Gaa opover Trapperne! Det gjør man blot i den gamle Verden. De følger Deres Veiviser, han standser ved en lukket Glasdør og trykker paa en Knap, De ser igjennem Ruden opad og ser en

*) Efter en Chicago- Correspondence til Dagl. Alleh. i Stockholm.

firkantet Skorsten, en meget høi og bred Skorsten, nærmest lig de trange Gaardsrum i nogle af Stockholms Huse. De ser nedad, samme Syn, bare ikke saa dybt tilbunds. Men nu bevæger Taget sig, det ser ud, som om det sænkede sig mere og mere, og ned kommer ligesom ved Trylleri et helt lidet Hus, et yderst elegant lidet Bærelse med Speil i forgyldte Rammer og røde bløde Shag-Sofaer. De føler dem næsten doven, naar De slaar Dem ned i et Sofahjørne; Døren lukkes i, Negeren forsvinder, og under Kommando af en ung Gut stiger hele det lille Fe-Slot sagte og behageligt opad. Snart naar det 6te Etage, hvor en Neger — han har lobet opover hele Veien, stakkers Gut, — anpusten og formodentlig om i Venene, allerede venter for at anvise Dem Deres Bærelse gennem en lang teppebelagt Korridor.

Efterat man har vasket sig eller taget sit Bad, gaar man strax ned til Middagen. Denne ligesom alle andre Maaltider indtages ved smaa Borde til 6@8 Personer. Bordene ere ordnede i Rader og alt for mange til, at vi skulde gjøre os det Besvær at tælle dem. Paa ethvert af dem staar Silleri i hoi, grønne Kvasser, en Frugtfuld med Bindruer, Obler og Modder, en Kurv med Kager, en Opsats med Flaster for Olje, Eddik, Peber og Salt. Mellem Flasterne er der indstuffedet Spijeseddler. Saa snart man, efterat have leveret sit Overtoi i Forværelset, indtræder i Spijesealen, vinker en Dørkælnar til Dem og viser Dem med meget Alvor Veien til Deres Plads, hvor en af de om Deres Bord posterede Negre hjælper Dem at sidde ned og derpaa rækker Dem Spijeseddelen. Naar De har gjort Deres Valg, og medens De venter, kan vi jo tilsammen kaste et Blik paa nogle af Gæsterne.

Se der kommer en hel Familie, Fader,

Moder, 3 Døtre og en ung Søn, den sidste med vide Manschetter, broget Hals-tørklæde og en spæd Mustache. Netop nu tager han op sit broderede Kommetørklæde farer med dette over Panden, og bortsiter derpaa sit af Olje glindsende Haar. Nu har Kælneren faaet Die paa dem, stikker op en Finger, giver dem et Vink og gaar derpaa høitideligt i Spidsen for Processionen, som danner en lang Gaaemarsch mellem Bordrækkerne. Nu ere de alle bragte til Sæde. Naar dette er gjort, tørker Far og Mor sine Lorgnetter og begynder at studere Spijeseddelen. Dette kan, naar man ikke er resolut, tage lang Tid, thi hvis jeg ikke tager feil, findes her omkring 100 forskjellige Retter. Nu maa mærkes, at man har Ret til at tage Alt, hvad der findes paa Spijeseddelen, hvor mange Gange og i hvilken som helst Orden. Fra Østers og Froer til Kalkun og Beaffsteg, fra Pandeflage til Is og Vin-Gelee. Her tror jeg, den dygtige Bestmanlending, som pleiede at „åta igenom“ hele Spijeseddelen hos „Løfvens“, dog til sidst vilde komme tilkort. Ungdommen synes imidlertid allerede at have gjort sit Valg og uddeler sine Befalinger, og nu har ogsaa Far og Mor bestemt sig. Det Første, som altid sættes for enhver Gæst, er et Glas Vand med gennemsigtige, svømmende Isstykker. Derpaa forspinder Tjeneren et Dieblik, kommer tilbage med et helt Sæs forskjellige Madvarer, og hans sorte Hænder placerer et helt Batteri smaa hvide Fade og Tallerkener i en Halvcirkel om hver Person. Vore Venner synes at være tilfredse, med Undtagelse af den unge Hr. Søn. Først efterat Tjeneren har gjort et lidet Bytte, begynder han sit Maaltid. Han har en strygende Appetit, og haandterer sin Gaffel som en Harpun. Han stirrer et Dieblik paa Mængden af de smaa Fade, lige-

som for at gjøre sit Balg, hæver derpaa sin Arm og lader Gaffelen dykke ned først i den ene Ret, saa i den anden, en besynderlig Maade at spise paa, som jeg ofte har bemærket hos mine Naboer ved Hotelbordene her i Landet.

Men for ikke at forstyrre vor egen Madro, saa lad os ikke længere se paa ham. Ved næste Bord sidder en ældre Herre med graat Haar og markeret Ansigt. Hans Kone og Datter ere i Sorgedragt. Datteren er forresten sin Moders udtrykte Billede. Begge have dybe og klare Dine, en Edelsten i mørk Indfatning, amerikanske Dine skulde jeg næsten ville kalde dem. Hele Familien fører sig med udsøgt Værdighed, Ynde skulde jeg have sagt, hvis ikke Damerne havde været noget stive. Ved de følgende Borde har flere Herrer slaaet sig ned. Den ene af dem er aabenbart en Farmer. En randet Udsjorte stifter frem under den hvide Manschet, og paa hans grove og barkede Næve har Sæbe og Vand ikke havt noget Held. Men hvor intelligent er ikke hans Blik! Hvor mandig og selvstændig hele hans Optreden! Hans Nabo med de lange graa Baffenbarter og en rund Fuldmaane paa Næsen er, at dømmes efter Pandens Runding og det indad vendte Blik, en lærd Mand, en Lærker; ved de andre Borde ser man naturligvis mange alt andet end tiltrækkende Personligheder blandt en saadan Mængde Menneſter; der sidder f. Ex. med Servietten under Hagen en fed Herre, som aabenbart anser Middagsbordet „for det Fornemste“; Fedtet har

lagt sig paa hans Sjæl, og man maatte vist grave dybt for at finde Hjertet. Saadanne Menneſter finder man overalt. Men i det Hele, hvis man ser sig om i Salen, faar man Nie paa en saadan Mængde Personer, hvis Dannelsesgrad tilhueladende staar en god Del over deres Klædedragt, at man snart glemmer den unge Herre med det brogede Halstørklæde, Ringe paa Fingrene og Dingeldangel i sine to Uhrkæder, af hvilke, som den sidste Mode kræver, den ene gaar til den høire, den anden til den venstre Bestelomme. Og man maa indrømme, at her hersker en mageløs god Tone, som man sjelden faar se i andre Lande. Med god Tone mener jeg da ikke, at man har hvidt Halstørklæde, taler om Opera, er misfornøiet med Maden og drikker meget Vin. Men ved god Tone forståes her en pen Opførsel og Fraværelse af alle „Værtshusmanerer“. Man gaar endogsaa saa vidt, at det ansees upassende at raabe eller klinge paa Glasſet efter Tjeneren, eller lokke ham til sig med et pſt!, saaledes som man lokker paa en Hund. Man vinker paa ham, og venter taalmodig, til Ens Tur kommer, hvilket sædvanligt ikke varer længe, da Betjeningen er meget talrig.

Men nu er vor Middag kommen, og vi vil have dens Bestanddele som en Gemmelighed mellem os.

Næsten alle Menneſter gjør sin Middag meget fort. Man er ikke, som ved europæiske Tabel d'hoter, fastspigret til sin Stol i halvoanden til to Timer.

Gaader og Opgaver.

No. 103.:

Det Første finder du saa let
 Ved Søgning i dit Alfabet *);
 Det Andet blev saa Mangens Grav,
 Som Aigt paa Moders Ord ei gav.
 Det Hele var et Menneſte,
 Som ikke du og jeg fik ſe,
 Ei heller Adams Barn han var,
 Saa gjæt nu Gaaden og vær ſnar.

No. 104.:

En Mand, ſom kom fra Byen, havde kjøbt otte Potter Edikke paa en Krutte ſom netop holdt 8 Potter. Hans Nabo ſkulde deraf have 4 Potter, men havde ikke andet Maal end en Krutte paa 3 og en paa 5 Potter. Ved Eſtertanke fandt de dog en Udvei til at ſaa Edikken rigtig deſt med de 3 Maal, de havde. Hvorledes bar de ſig da ad dermed?

Oploſning paa Gaaderne i No. 4.

No. 101.: Tangenter. Tag. Net.

No. 102.: B. 9, C 15 Poteter. Pigen havde indbragt 81 Poteter. (Oploſning: Da C. havde ſpiſt $\frac{1}{3}$, ſaa var der 24 Poteter igjen; diſſe 24 udgjorde da de 2 Trediedele; der var ſølgelig 36 Poteter, da C. begyndte at ſpiſe, men diſſe 36 Poteter udgjorde atter de tiloversblevne 2 Trediedele af det Antal, ſom forefandtſes, da B. begyndte at ſpiſe oſv.).

Blandinger — Nytt og Gammelt.

Meteorologiſt Fænomen.—Denne i Kuldegraderne ſom f. Ex. Mellem- Vinter har frembudt forſkjellige meteorologiſte Uregelmæſſigheder, der ville blive fremhævede i kommende Dage ſom mærkelige Undtagelſer. Det er beſkjendt, at Mellem- og SydEuropa har været hjemſøgt af en meget ſtærk og vedholdende Froſt, medens de nordlige Lande, navnlig England og Skandinavien have haft en betydelig mildere Temperatur, og ſelv under Froſt ikke ere naaede ſaa langt ned i Kuldegraderne ſom f. Ex. Mellemfrankrig. Men dette er ikke det eneſte Særſhyn. Ellers er det ſom beſkjendt Regelen, at Temperaturen daler, efterhaanden ſom man fra Sletten ſtiger op paa Høiderne. Men i Vinter har man i Schweiz for længere Tid oplevet, at Kulden laa nede i Dalene, medens der høiere oppe var omtrent Ligeøegt og paa Høiderne adſkillige Graders Varme. I Gazette de Lausanne, hvoraf der er

*) Je ſuis capitaine de vingt-cinq ſoldats; et, ſans moi, Paris ſerait pris, &c. &c. Jeg er Anfører for 25 Solbater og uden mig vilde Paris gives til Pris.

sendt os et Nummer, gives der forskjellige Meddelelser om dette eiendommelige Fænomen. Paa Nighi Bandois, der ligger paa Høiderne af Genfersøens hydrolige Kyst, har man haft en forholdsvis høi Temperatur, medens det nede ved Søen har været bitterlig køldt. Det Samme har været Tilfældet paa det virkelige Nighi ved Biermalbstädtersøen. Paa Beatenberg i Berner Oberland have Beboerne fra midt i December til Aarets Udgang haft glimrende Veir: neder under dem, omtrent midtvejs paa Høiderne, der løste sig fra Thunersøen, har der ligget ligesom et Hav af Taage, der skjulte Dalene og Søen for dem og bevægedes af den lette Vind, men over dette Taagehav har Solen lyst hele Dagen med glimrende Glands, og Temperaturen har været saa høi, at Børnene have leget fra Morgenstunden af under fri Himmel uden Dvertoi, ja, at man fra den 24de December i flere Dage slet ikke har haft Jis i Kaffelovnen. Følgen heraf har været, at Sneen er smeltet deroppe, medens den endnu ligger flere Fod høit i Dalene, og Slæderne, som færdes derne, kunne ikke komme frem ad Bjerget; ellers har man grønne Dale med Snetoppe, men iaar har man til en Afveksling grønne Bjerger over høide Dale. Selv om Matten holder denne milde Temperatur sig, saa at den ikke synker under Frysepunktet. Paa Metliberg ved Züricherjøen Thermometret i de sidste Dage af December viste 3 Gr.'s Varme i Skyggen og 18 Gr.'s i Solen. Paa Bjerget Saleve ovenover Genf har det Samme været Tilfældet. Søndagen den 28de Decbr., da vi herhjemme havde det stærke Fjlslag, gjorde et Selskab Turen op paa Bjerget; Kl. 8½ om Morgenen havde de i Genf 7 Gr.'s Kulde (Celsius), og i den første Timestid steg den

til 8 Gr., men ikke længe efter indtraadte der en væsentlig Forandring, de naaede en Høide, hvor Thermometret stod paa Frysepunktet, og alt som de steg i Veiret blev det varmere og varmere. Ved la Croisette var det helt Foraar: 6½@7 Gr.'s Varme i Skyggen imod Nord og 18—19 Gr. i Solen; Faarene græsede paa helt grønne Enge. Ved Treize Arbres kom nogle kolde Vindstød, men selv da havde man 5 Gr. i Skyggen og 10 Gr. i Solen. Da Selskabet gik ned igjen, fik det 4 Gr.'s Kulde i Monnetier og 8 Gr.'s i Beyrier. Paa Bjerget lille Saleve har man ligeledes haft helt Foraar med glimrende Udsigter over Alpefjæden, medens Dalene laa skjulte i Taage. Klippetoppene i Jurafjæden, i Voironz og i Bornes-Bjergene have været næsten uden Sne og derved dannet en mærkelig Modsætning til det af Sne dækkede, høide Sletteland med de af Rimefrost klædte Træer, hvor Temperaturen stadig har været fra 5—10 Gr.'s Kulde. Samtidig med disse meteorologiske Særshn har der som bekjendt omkring Genfersøen været forskellige Jordrystelser eller Jordstjælv. (Danst Dagblad).

Hestens Behandling. — Hestens Arbeidsdygtighed er i høi Grad afhængig af den Behandling, den faar. Den skal behandles venlig og rolig, om end bestemt; Hidsigthed fordærver Alt. Stalden maa være lys og ren. Frisk Luft maa der være i Stalden. Spiltoget maa være en Alen længere end Hesten og saa bredt, som Hesten er høi. Gulvet maa helst bestaa af firkantede Kampesten med Cement imellem. Krybben maa være af Sten eller Støbejern, helst aflang. I daarlige Stalde maa man helst lade Stroelsen ligge en Tid, da den indsjuger Fugtigheden. Badning maa anvendes med Forsigtighed. Vaskning af Hestens Ben er gavnlig. Hoven

bør holdes fugtig for ikke at tørre ind; den bør jævnlig indsmøres med dyrrist Olje. Sko er et nødvendigt Dnde i de civiliserede Samfund; god Skoning er af stor Vigtighed. Araberne fodre altid med Bg; hos os er Havren det bedste Foder. Hs er nødvendigt til Hestens 6te Aar. Det er sundt for en Hest at gaa frit paa Beite en Maanedstid om Sommeren; den æder da 100 Pd. Græs; der er deri 75 Pd. Vand, altsaa = 25 Pd. Hs. Obergangen fra fastigt til tørt Foder maa gjøres med Forsigtighed. Muleposer er ikke at anbefale; ialfald maa de tilfede et frit Luftræk. Gulerødder er en Læfferbidsten for Hesten. Galen er Hestens naturlige Vaaben mod Insekter, og det er derfor Synd og Skam at klippe den af eller binde den op. Skyllapperne er en Uting; de gjør Hestens Dine Skade, da de tvinger den til at stele; desuden gjør de Hesten sty. Hesten bør altid kjøres i stramme Tøiler, men med let Haand. „Dyrets Røgt viser Menneskets Røgt.“

(Nordenfjeldst Tidende).

Svensken Fahlcrank's Kuglesprøsite er efter tilendebagte Prøver antaget for at indgaa i Armeringen af de Panserskibe, som nu er under Bygning eller Udrustning paa Englands Orlogsværfter. Saaledes skal „Northampton“, forsynes med 4 Kuglespoiter af denne Konstruktion. Vaabenets Træffesikkerhed og Evne til at trænge igjennem og gaa paa lang Afstand, giver det, siger Times, stort Værd mod Angreb af Torpedobaade. Sprøsitens udsender paa 1 Minut 200 Kugler, hør af 1 engelsk Skaalpunds Vægt, der paa 3000 Fods Afstand gjennetrænger Jernplader af større Tykkelse end de, hvormed Torpedobaade sandsynligvis kan forsynes.

En „Blæk - Kommission“, som den preussiske Regjering for en Tid siden nedsatte, er kommen til det Resultat, at de Blækforter, som fabrikeres ved Hjælp af Anilin, ere meget ubestændige, da Farven snart forsvinder. Det bedste Blæk er det, som tilberedes efter den gamle Methode af Galæbler.

Jomas Stats-Bibliothek har over 18000 Bind.

Rettelje til No. 4. Side 110, Spalte 2, Linje 4 nedenfra staar: Guanſchet, læs Guanochet; Side 112 i Slutten af første Passus staar: Kokopon, læs: Hokopon; Side 113, Spalte 2, Linje 12 ovenfra staar: man, læs: de.

 Det er fordelagtigt for begge Parter, at Kontingenten indsendes i Tide. Saasnart Betaling indløber, skal Kwittering blive sendt; hvis den ikke kommer inden 2 Uger efter Afsendelsen af Pengene [eller for Pacific-Staternes Bedkommende inden 4 Uger], saa skriv igjen og meld det. Send Pengene paa en betryggende Maade, saa de ikke blive borte undervejs.

Adresse: **K. Thronsen**, Drawer 14, Decorah, Iowa.

Indhold: Bayard, et Billede fra Riddertiden. — En ung Pige's Historie. — Sex Aar blandt de røde Indianere. — Tilfældets Verden. — Amerikanske Hoteller. — Gaader og Dpgaver. — Blandinger — Nyt og Samlet.

E. MATHER,
JUSTICE OF THE PEACE,

COLLECTING AGENT.

Office over Spencers Harness Shop - DECORAH, IOWA.

M. N. JOHNSON & BROTHER,
Attorneys at Law,

M. N. Johnson,
NOTARY PUBLIC. }

DECORAH, IOWA.

18de Bind af „For Hjemmet“,

indeholdende blandt Andet: Gustav Wasa, en interessant Skildring af Sveriges Historie, samt den ypperlige Fortælling Pater Clemens, der gaar ind paa Forskjellen mellem Protestanter og Katholiker, sendes portofrit for \$1.00.

Adresse R. Thronsdjen, Decorah, Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffeovne samt Kobber- og Blikvarer, Gaardvredstaber og Verftøi, Bygningsmaterialier, saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.

Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

ST. CLOUD HOTEL,

DECORAH, IOWA.

anbefales Landsmænd og andre Reisende af Gieren

D. I. Hamre.

☞ En Veiestald med gode Heste og Kjøretøier er forbunden med Hotellet.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,

Hatte og Huer, Støvler og Sko etc. etc.

Sydsiden af Water Str. = = = Decorah, Iowa.

Socrates's Forsvarstale ved Platon,

(overfæt af J. Mars)

4 Hefter af „For Hjemmet“, tilsendes portofrit for 25 Cents.

Adr. R. Thronsdjen, Decorah, Iowa.

O. A. FOSS,

handler med

Færdiggjorte Støvler og Sko.

Tillige gjøres alt Slags Skotøi efter Bestilling af de bedste Materialier og Reparation udføres godt og billigt. Til Skomagere og dem, som ønske at gjøre sit eget Skotøi, har jeg altid et stort Oplag af Læder og Skind Værktøi og Alt, som tilhører Skomagerprofesjonen. Skriftlige Ordres modtages og ekspederes prompte til laveste Priser.

D. A. Foss,

Decorah, Iowa.

Ældre Bind af „For Hjemmet“.

11te Bind (1876 I.) og 17de Bind (1879 I.) er udsolgt.

12te Bind (1876, II.) indeholdende de interessante Fortællinger „Pleebatteren“ og „De to Blinde“, samt meget andet interessant Læsestof tilsendes portofrit for 60 Cents.

13de Bind (1877, I) indeholdende de fortrinlige Fortællinger „Alpefjoven“, „Mod Himlen“ (Forfatterindens Ungdomshistorie), „Onfelen fra Amerika“, „En Gut fra Londons Gader“, saavel som flere mindre Fortællinger; den interessante historiske Skildring „Karl den Tolvte i Norge“; henimod 30 andre større og mindre Artikler, adskillige Digte, 15 Gaader og 116 Blandinger tilsendes portofrit for 80 Cents.

14de Bind (1877, II) indeholdende sidste Afdeling af Fortællingen „Mod Himlen“ (Forfatterindens Husliv), Fortællingerne „Olfjæveren“, „Alene“, „En Juleaften paa Gaaraas“ samt meget andet fortrinligt Læsestof tilsendes portofrit for 80 Cents, begge disse Bind for \$1.50.

15de Bind (1878, I.) indeholdende 1ste Halvdel af den interessante Skildring „Philip Ashton eller den nye Robinson“, „Martyren i St. Andrews“, „Jacob Flintis Reise“, „Arkimedes“, m. m. M., sendes portofrit for \$1.00

16de Bind (1878, II.) indeholdende sidste Halvdel af Fortællingen „Philip Ashton“, „Elisabeth“, en dansk Fortælling, „Stanleys Reise paa Kongofloden“, „Stovtjernen“ (Missionær Fjellstedts Ungdomshistorie) og meget andet interessant Læsestof, sendes portofrit for \$1.00; begge disse Bind for \$2.00; alle 5 Bind (12—16) portofrit for \$3.50.

Hvert Bind bestaar af 12 Hefter og udgjør 384 store Oktavsider, Titelblad og Indholdsregister indbefattet.

Adresse: A. Thronsdjen,

Dr. 14, Decorah, Iowa.

To Søstre, en Fortælling fra en norsk Fjeldbygd (4 Hefter af „For Hjemmet“) portofrit for 25 Cts.

Adresse: A. Thronsdjen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

Den nye norske Barberstue er i Basementet i Adams nye Blod, Hjørnet af Water og Winnebago Streets, Decorah, Iowa.

M. D. Solberg.

Iver Larsen
følger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
Steyers Bygning ved Siden af Winnesheit House.
Decorah - - Iowa.

For 10 Cents sendes portofrit et Hefte, indeholdende
„To ældgamle Sange fornnyede“,
nemlig **Solvtalvisen** og **Den gylde ABC** 8 for 50 Cts., 20 for
\$1.00, 100 for \$3.50. Adresse: N. Thronsfen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

380 Oktavsider
med udvalgt Læsning for 60 Cents,
nemlig 12te Bind (1876 II.) af „For Hjemmet“, indeholdende Fortællingerne
„Bleibatteren“ og „De Blinde“, „Erindringer fra en Islandsfærd“, „Laura
Bridgeman“, „Magdalena Schubert“, „Maria Schandorf“ og meget andet ud-
valgt Læsestof. Sendes portofrit for 60 Cents. Benyt denne Leilighed!
Adresse: N. Thronsfen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

Ny Möbelhandel.

J. JACKWITZ.
DECORAH, IOWA.

Alle Slags Møbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Ti-
dens billigste Priser. Reparationer udføres.

Ligklister hæves paa Lager. Begravelser besørjes.

13de og 14de Bind af „For Hjemmet“,
indeholdende blandt Andet den historiske Skildring Carl den Tolvte i Norge
samt den udmærkede Fortælling „Mod Himlen“, 24 Hefter (760 Sider for-
uden Titelblade og Registre) sendes portofrit for \$1.50.

Adresse N. Thronsfen, Decorah, Iowa.

F. D. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Adams Block. DECORAH, IOWA.

Kem Bind af „For Hjemmet“,

nemlig 13de, 14de, 15de, 16de og 18de

(Aargangene 1877 og 1878 samt sidste Bind af 1879),
hvilket tilsammen udgjør 60 Hefter eller 1876 Sider
med udvalgt og afvejlende Læsestof samt Titellblade
og Registre, sendes portofrit for \$4.00.

Adresse R. Thronsdien,
Dr. 14, Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Høiskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er
\$30.00 for Skoleaaret (10 Maaned) og for en Termin i Forhold. Kost billig.
Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren
Th. N. Moha, Northfield, Minn.

P. E. Haugen,

Carver af

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg tillader mig herved at gjøre Landsmand i Winnesheit og Allamakee
Countier i Iowa, samt i Fillmore, Houston, Freeborn, Goodhue og Olmstead
Countier i Minnesota, og forresten i hele den nordre Del af Iowa og sydlige
Minnesota, opmærksomme paa, at jeg nu er istand til at erpedere alle Ordres
med kort Varjel. Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og
billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norste Stenbyggere, har Landsmand den
Fordel, at de kan faa sin Insription feilsfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor
man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret D^{hr}. Harvey Miller og
Fris Rosenheimer.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive
mig, samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Teg-
ninger med vedføjet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar
han udvælger, tilligemed Ordre og Insription samt nærmeste Fragt-Office.

P. E. Haugen.